

Kvalitetsevaluering av offisiell statistikk, 2023

Delrapport til «Rapport om kvalitet i offisiell statistikk, 2023»

TALL

SOM FORTELLER

PLANER OG MELDINGER / PLANS AND REPORTS

2023/3

I serien Planer og meldinger publiseres dokumenter med et institusjonelt preg og notater med en viss offisiell karakter.

© Statistisk sentralbyrå

Publisert: 21. april 2023

Trykk: Statistisk sentralbyrå

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	,

Forord

Med offisiell statistikk menes statistikk som omfattes av Nasjonalt program for offisiell statistikk 2021-2023. Kvalitetskravene til norsk offisiell statistikk er beskrevet i statistikkloven § 5. I statistikkloven § 6 har SSB fått ansvaret for å samordne og rapportere om kvaliteten i all offisiell statistikk. Statistikkloven § 6 gir også SSB i oppdrag å utarbeide en årlig offentlig rapport om kvaliteten på offisiell statistikk. Den første kvalitetsrapporten ble levert Finansdepartementet 15. juni 2022. Et viktig grunnlag for den første kvalitetsrapporten var en kvalitetsevaluering som ble dokumentert i «Kvalitetsevaluering av offisiell statistikk, 2022» (SSB 2022 b).

Det er nå gjennomført en ny kvalitetsevaluering etter samme mal som i 2021/22. Spørreskjemaet til kvalitetsevalueringen ble besvart av de tre statistikkavdelingene i SSB og de ti andre myndighetene som produserer offisiell statistikk. Én produsent leverte to besvarelser fordi de har to svært ulike produksjonsløp til forskjellige statistikker. I alt er fjorten spørreskjema besvart.

Kvalitetsevalueringen er dokumentert i denne rapporten «Kvalitetsevaluering av offisiell statistikk, 2023». Planlegging, datainnsamling og analyse av kvalitetsevalueringen ble gjennomført av SSB, Seksjon for metoder ved Per Ola Haugen, Frode Berglund, Coen Hendriks, Kari Benterud Mellem og Grete Olsen.

Vi takker produsentene av offisiell statistikk for velvillig å dele informasjon om kvalitet i sine statistikker og produksjonssystemer.

Statistisk sentralbyrå, 17. april 2023

Arvid Lysø

Innhold

Forord	3
1. Sammendrag	5
2. Tiltak etter anbefalinger i rapporten Kvalitetsevaluering av offisiell statistikk, 2022	6
2.1. Tiltaksplaner	6
2.2. Andre forbedringer	7
2.3. Kompetanseheving.....	8
3. Institusjonelle forhold (1-28)	9
3.1. Faglig uavhengighet (1, 2)	9
3.2. Samarbeid (3-5).....	9
3.3. Kvalitetsbevissthet (6)	10
3.4. Statistisk konfidensialitet (9,10, 16).....	10
3.5. Taushetserklæring (7-8)	11
3.6. Informasjonssikkerhet (11-15, 17).....	12
3.7. Upartiskhet og objektivitet (18-28).....	14
4. Statistiske prosesser (29-40)	16
4.1. Gode metoder (29-32).....	16
4.2. Egnede statistiske prosedyrer (33-35)	17
4.3. Rimelige krav til oppgavegivere. (36-38).....	17
4.4. Kostnadseffektivitet (39-41)	18
5. Statistiske produkter (42-59)	19
5.1. Relevans (42)	19
5.2. Nøyaktighet og pålitelighet (43).....	20
5.3. Aktualitet (44-45).....	20
5.4. Sammenheng og sammenlignbarhet (46-49)	21
5.5. Tilgjengelighet og klarhet (50-57)	22
5.6. Vurdering og dokumentasjon av kvalitet og metoder (58-59).....	23
6. Generelt om skriftlige retningslinjer og dokumentasjon	25
7. Annen informasjon som er innhentet i kvalitetsevalueringen	27
7.1. Ressurser til produksjon av offisiell statistikk.....	27
7.2. Bruk av kvalitetsindikatorer	27
7.3. Andre former for kvalitetskontroll eller -rapportering.....	28
Referanser	29
Vedlegg A: Anbefalinger og tiltak	30
Vedlegg B: Resultater fra spørreskjemaundersøkelsen 2022/23	33

1. Sammendrag

Kvalitetsevaluering er en sentral del av systemet for kvalitetssikring av offisiell statistikk og er den viktigste informasjonskilden til den årlige rapporten om kvalitet i offisiell statistikk som oversendes Finansdepartementet i juni hvert år. I kvalitetsevalueringen innhentes det informasjon om kvalitet fra alle produsentene av offisiell statistikk i Norge. Dette gjelder SSBs tre statistikkavdelinger og 10¹ andre offentlige myndigheter, som angitt i statistikkprogrammet for 2021–2023. I kvalitetsevalueringen tas det utgangspunkt i kvalitetskrav som er angitt i statistikkloven og «Retningslinjer for europeisk statistikk» (SSB 2017). Kvalitetsevalueringen består av:

1. En spørreskjemaundersøkelse der produsentene vurderer om de nevnte kvalitetskravene er oppfylt.
2. Et oppfølgingsintervju for å kvalitetssikre innsendte opplysninger i spørreskjemaet.

En kvalitetsevaluering ble for første gang gjennomført 2021/22 og denne dannet grunnlaget for «Rapport om kvalitet i offisiell statistikk, 2022» (SSB 2022 a) som ble oversendt Finansdepartementet 15. juni 2022. Hovedinntrykket fra den første kvalitetsevalueringen var at produsentene har interesse for og er opptatt av god kvalitet i offisiell statistikk. I stor grad oppfylles statistikkloven kapittel 2, som gjelder for alle produsentene av offisiell statistikk. Samtidig er ikke alle bestemmelsene fullt ut oppfylt. Selv om ikke alle oppfyller samtlige krav fra loven, er det en økende bevissthet rundt kvalitet i offisiell statistikk, og det jobbes med å rette avvik. Kvalitetsevalueringen har økt bevisstheten og har derfor allerede gitt positive effekter. Alle produsentene har, i etterkant av rapporten om kvalitetsevalueringen i 2022, formulert tiltak for å rette opp i forbedringsområdene som er avdekket. Dette er nærmere omtalt i kapittel 2.

Det er gjennomført en ny kvalitetsevaluering etter samme mal som i 2021/22. Spørreskjemaundersøkelsen og oppfølgingsintervjuene ble gjennomført i tidsrommet oktober – desember 2022. Spørreskjemaet var uforandret. I oppfølgingsintervjuene er det lagt vekt på endringer og forbedringer sammenlignet med første evaluering, og status på tiltak. Resultatene fra spørreskjemaundersøkelsen er omtalt i kapittel 3 – 6. Tallene i overskriftene i disse kapitlene viser til spørsmålene fra spørreskjemaundersøkelsen (se vedlegg B). Videre er det i oppfølgingsintervjuene innhentet informasjon om:

1. Ressursbruk knyttet til produksjon av offisiell statistikk
2. Ulike former for brukerkontakt
3. Bruk av kvalitetsindikatorer
4. Andre former for kvalitetskontroll- eller rapportering

Dette er nærmere omtalt i kapittel 7.

Hovedinntrykket fra kvalitetsevalueringen i 2022/23 er at statistikkprodusentene har arbeidet godt med tiltakene som ble utformet basert på anbefalinger i forrige kvalitetsrapport. En rekke tiltak er gjennomført, under arbeid eller planlagt. Et område som spesielt utmerker seg når det gjelder gjennomførte forbedringer, er bedre og mer tilgjengelig dokumentasjon. Dette er nærmere omtalt i kapittel 6.

¹ Fra 1. januar 2022 er det 10 myndigheter som produserer offisiell statistikk i tillegg til SSB; Folkehelseinstituttet (FHI), Fiskeridirektoratet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (NKOM), Landbruksdirektoratet, Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Utlendingsdirektoratet (UDI), Miljødirektoratet, NAV, Oljedirektoratet. Statistikken fra Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) som var med i 2022 er overført til SSB. NVE rapporterer to skjemaer for sine statistikkområder.

2. Tiltak etter anbefalinger i rapporten Kvalitetsevaluering av offisiell statistikk, 2022

I 2022 publiserte SSB «Rapport om kvalitet i offisiell statistikk, 2022» (SSB 2022 a) og delrapporten «Kvalitetsevaluering av offisiell statistikk, 2022» (SSB 2022 b).

Delrapporten inneholder 36 anbefalinger (K1-K36) om hvordan kvaliteten i offisiell statistikk kan heves. I tillegg til SSB deltok fire andre produsenter av offisiell statistikk i Eurostats Peer review² som ble gjennomført i 2021. Rapporten fra Peer review inneholder også anbefalinger, og noen av tiltakene som er satt opp etter Peer review er sammenfallende med tiltak etter kvalitetsevalueringene, se «Improvement actions Norway» (Eurostat 2023).

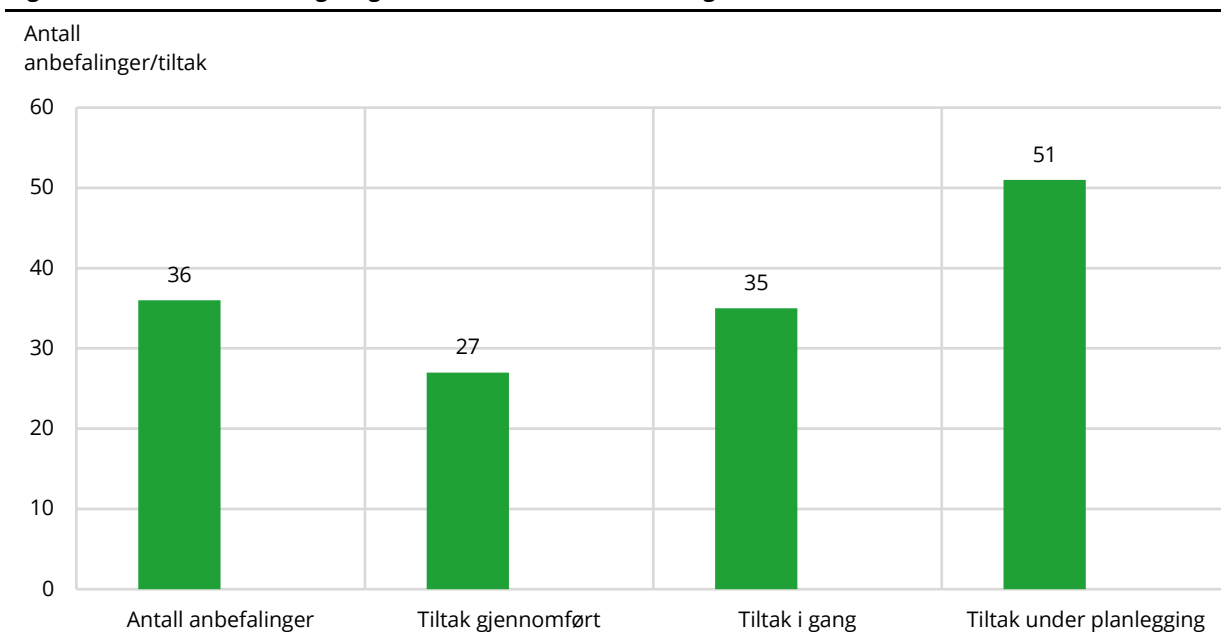
SSB oppfordret alle produsentene av offisiell statistikk til å følge opp anbefalingene fra kvalitetsevalueringen. De ble bedt om å gjøre selvstendige kost-nytte vurderinger av anbefalingene og lage en plan med prioriterte tiltak basert på vurderingene. Oversiktene over tiltak og rapportering av oppfølgingen av disse, er et viktig grunnlag for denne rapporten. Planene inneholder informasjon om tidspunkt for oppstart og ferdigstillelse av tiltakene, samt status for arbeidet.

2.1. Tiltaksplaner

Alle produsentene har utarbeidet forslag til tiltak, og mange av produsentene har allerede gjennomført tiltak som svarer på anbefalingene i rapporten. Dette gjelder bl.a. på områder knyttet til dokumentasjon og transparenss.

Det er utført et godt arbeid med å sette opp tiltaksplaner, og det er planlagt 113 tiltak totalt. 27 av tiltakene er gjennomført per januar 2023. Se figur 2.1.1.

Figur 2.1.1 Antall anbefalinger og tiltak etter kvalitetsevaluering av offisiell statistikk, 2022

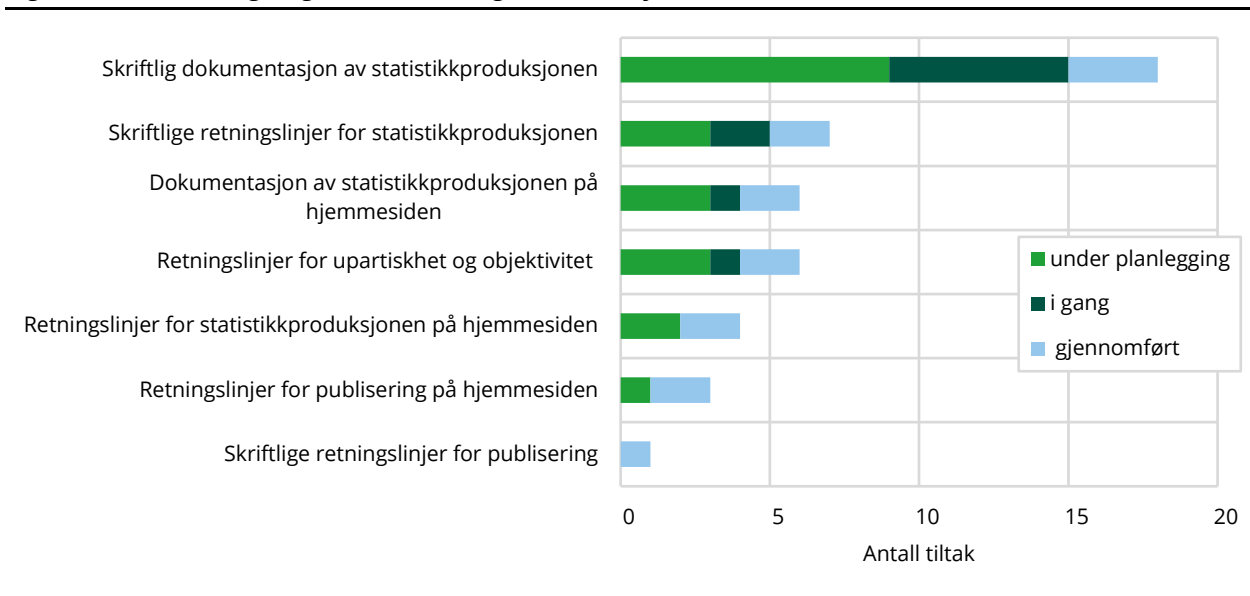
Kilde: SSB

² Europeisk fagfelleevaluering av offisiell statistikk

Den anbefalingen som er fulgt opp med flest tiltak er K9. Alle produsenter bør utarbeide skriftlig dokumentasjon av hvordan statistikken er produsert og holde dokumentasjonen oppdatert. Det er foreslått totalt 18 tiltak som følger opp denne anbefalingen. K4, Tilby ansatte som arbeider med produksjon av offisiell statistikk opplæring i statistisk konfidensialitet har 8 tiltak, og deretter kommer K18. Vurdere å gjennomføre kurs i klarspråk og K19. Utarbeide skriftlige retningslinjer for hvordan statistikkproduksjon skal foregå som begge har 7 tilhørende tiltak.

Av de 113 tiltakene omhandler 45 skriftlig dokumentasjon, skriftlige retningslinjer og publisering på produsentenes hjemmesider. 14 av disse tiltakene er allerede gjennomført. Se figur 2.1.2.

Figur 2.1.2 Anbefalinger og tiltak om skriftlig dokumentasjon

Kilde: SSB

Alle anbefalingene og antall tiltak kan sees i Vedlegg A, tabell A1.

Anbefalingen fra 2022 om å etablere rutine for at eksterne som utfører oppdrag skal skrive under på en taushetserklæring (K6) og anbefalingen som omhandler annonsering av korreksjoner i publisert statistikk (K12) anses som oppfylt. Anbefalingene om å arrangere kurs (K31, K34) og å lage planer for kvalitetsgjennomganger (K35) er også oppfylt. De anbefalingene som er oppfylt krever ingen videre oppfølging, mens resten av anbefalingene fra 2022 videreføres i 2023.

2.2. Andre forbedringer

For fem av anbefalingene fra 2022 har ingen av produsentene satt opp tiltak. Det gjelder K2, K12, K24, K28 og K32. Se tabell A1i vedlegg A som inneholder anbefalingene og antall tilhørende tiltak. Én av disse anbefalingene, K12 Alle produsenter bør annonsere korreksjoner i publisert statistikk, er oppfylt, og det er derfor ikke behov for korrigerende tiltak.

Manglende tiltak på de øvrige anbefalingene behøver ikke å bety at det ikke er iverksatt kvalitetshevende tiltak på disse områdene, da det kan pågå arbeid som ikke er kommet med i tiltaksplanene. Ut fra svarene i undersøkelsen, og fra informasjon gitt i de påfølgende intervjuene, kjenner SSB til noe arbeid utover de tiltaksplanene vi har fått tilsendt. Dette er nærmere omtalt i kapittel 3 - 6.

2.3. Kompetanseheving

I anbefalingene fra 2022 er det flere forslag til kompetansehevende tiltak. Disse er fulgt opp på flere områder og i ulike former. SSB har holdt kurs og seminarer, og alle har vært åpne for medlemmene av Utvalget for offisiell statistikk. Noen av kursene vil bli gjentatt, og inngår i videre planer.

SSB har arrangert følgende kurs i 2022:

- Dataeditering- prosessmodell og prinsipper
- Kvalitet, retningslinjer og modeller i offisiell statistikk
- Kvalitetsindikatorer og styringsinformasjon
- Kontrollere og validere
- Imputering i dataeditering
- Spørreskjemametodikk
- Utvalgsundersøkelser og estimering person

Det er avholdt fagseminarer med temaene formidling, pseudonymisering, konfidensialitet, klassifisering av varer i forbruksundersøkelsen, selektiv editering og kvalitet i registre. Det er også arrangert en seminarrekke om stordata og dataminimering³.

SSB er i gang med å utarbeide et kurs i konfidensialitet som vil bli tilbudt produsenter og andre medlemmer av utvalget.

ESTP⁴-kurs er åpne for produsenter som har statistikker som er forordnet i EØS-avtalen og som rapporterer til Eurostat.

For å øke kompetansen om hvordan kvalitetsgjennomganger kan gjennomføres, er produsentene invitert til å delta i kvalitetsgjennomganger hos andre.

Fire produsenter har gjennomført eller planlagt kurs i klarspråk.

Arbeidet med kompetanseheving vil videreføres, og alle medlemmene i Utvalget for offisiell statistikk vil bli invitert til å delta og til å bidra med kompetansedeling.

Ny anbefaling 2023:

- K37. Alle produsentene av offisiell statistikk oppfordres til å delta i kurs, seminarer og møter om kvalitet i statistikk, som SSB eller andre arrangerer.

³ Prinsippet om dataminimering innebærer å begrense mengden personopplysninger som hentes inn og behandles til det som er nødvendig for å oppnå formålet

⁴ ESTP – European Statistical Training Program

3. Institusjonelle forhold (1-28)

3.1. Faglig uavhengighet (1, 2)

Faglig uavhengighet er nevnt i statistikkloven § 5 som et kvalitetskrav til offisiell statistikk. Begrepet er også nevnt som det første prinsippet i Retningslinjer for europeisk statistikk. Retningslinjene fremhever at faglig uavhengighet skal være hjemlet i lov, og at lederne for statistikkmyndigheter har en faglig uavhengig posisjon. Dette er et av de viktigste kravene for å sikre tillit til offisiell statistikk.

Anbefaling 2022:

- K1. Produsenten uten leder med overordnet ansvar for statistikkproduksjonen sørger for at den posisjonen blir etablert og synliggjort på produsentens organisasjonskart.

Tiltak med status 2022:

- Tre produsenter har satt opp tiltak på området, ett tiltak er gjennomført og to er under planlegging.
- Én produsent har opprettet en analyseenhet og ansatt en leder med overordnet ansvar for statistikkproduksjon.
- Én produsent planlegger å avklare rollen som statistikkprodusent basert på Retningslinjer for europeisk statistikk.
- Én produsent planlegger å tydeliggjøre overordnet ansvar for offisiell statistikk internt i organisasjonen i løpet av første kvartal 2023.

Resultater fra evalueringen:

- Produsentene ble spurt om det foreligger en lovhjemmel som sikrer dem faglig uavhengighet som produsenter av offisiell statistikk. Spørsmålet ble fulgt opp i intervjuet, både forståelsen av lovhjemmel generelt og av kapittel 2 i statistikkloven som gjelder for alle produsenter av offisiell statistikk. Intervjuene avdekket at enkelte produsenter fortsatt er usikre på om de har en lovhjemmel som sikrer faglig uavhengighet, og om de kan bruke statistikkloven kapittel 2.
- Med unntak av én produsent, som planlegger å avklare rollen som statistikkprodusent, har alle en leder med overordnet ansvar for at deres offisielle statistikk utvikles og formidles på en uavhengig måte.

Ny anbefaling 2023:

- K38. SSB setter opp temaet faglig uavhengighet og ansvar for kvalitetsarbeid (se kapittel 2.2) i Utvalget for offisiell statistikk.

3.2. Samarbeid (3-5)

Internasjonalt samarbeid gir offisiell statistikk en merverdi ved at statistikken blir sammenlignbar med tilsvarende statistikk fra andre land. Samarbeid med andre som produserer tilsvarende statistikk og vitenskapelige organisasjoner gir statistikkprodusentene bedre innsikt i brukerbehov og kan bidra til bedre statistikkproduksjon. Det foregår for tiden mye innovativt arbeid knyttet til produksjon av offisiell statistikk, både nasjonalt og internasjonalt.

Anbefaling 2022:

- K2. Produsenter av offisiell statistikk engasjerer seg i samarbeid som utvikler og fremmer innovasjon i statistikkproduksjonen.

Tiltak med status 2022:

- Ingen produsenter har planlagt tiltak på dette temaet etter første runde med kvalitetsevaluering av offisiell statistikk.

Resultater fra evalueringen:

- Syv produsenter samarbeider med vitenskapelige institusjoner, elleve med internasjonale organisasjoner og åtte er involvert i samarbeidsprosjekter som fremmer innovasjon. Etter evalueringen i 2022 har én produsent endret svaret om internasjonalt samarbeid til ja. Med ett unntak oppgir alle produsenter minst én form for samarbeid med vitenskapelige eller internasjonale organisasjoner, eller at de er involvert i samarbeidsprosjekter som fremmer innovasjon.

Ny anbefaling 2023:

- Det pekes ikke på nye anbefalinger.

3.3. Kvalitetsbevissthet (6)**Anbefaling 2022:**

- K3. Gjennomføre kvalitetsgjennomganger blant de mindre produsentene og invitere medarbeidere fra mindre produksjonsmiljøer til å delta i kvalitetsgjennomganger hos andre produsenter.

Tiltak med status 2022:

- K3. SSB planlegger å gjennomføre kvalitetsgjennomganger både av egne statistikker og hos andre produsenter og vil invitere med andre produsenter i teamet som skal utføre gjennomgangene. To produsent har så langt meldt ønske om å delta i kvalitetsgjennomgang hos andre, og én er positiv til en gjennomgang av egen statistikk.

Resultater fra evalueringen:

- Halvparten av produsentene har svart ja på spørsmålet om de har en kvalitetsleder eller en kvalitetsgruppe med særlig ansvar for å identifisere svakheter i statistikkproduksjonen. Én av disse har etablert denne rollen etter første evaluering. Av de som svarer nei på dette spørsmålet vurderer fem produsenter plassering av ansvar for kvalitetsarbeid.

Ny anbefaling 2023:

- K39. Temaet «plassering av ansvar for kvalitetsarbeid» tas opp i Utvalget for offisiell statistikk.

3.4. Statistisk konfidensialitet (9,10, 16)**Anbefaling 2022:**

- K4. Tilby ansatte som arbeider med produksjon av offisiell statistikk opplæring i statistisk konfidensialitet.
- K5. At SSB utvikler kurs om statistisk konfidensialitet for alle produsenter av offisiell statistikk.

Tiltak med status 2022:

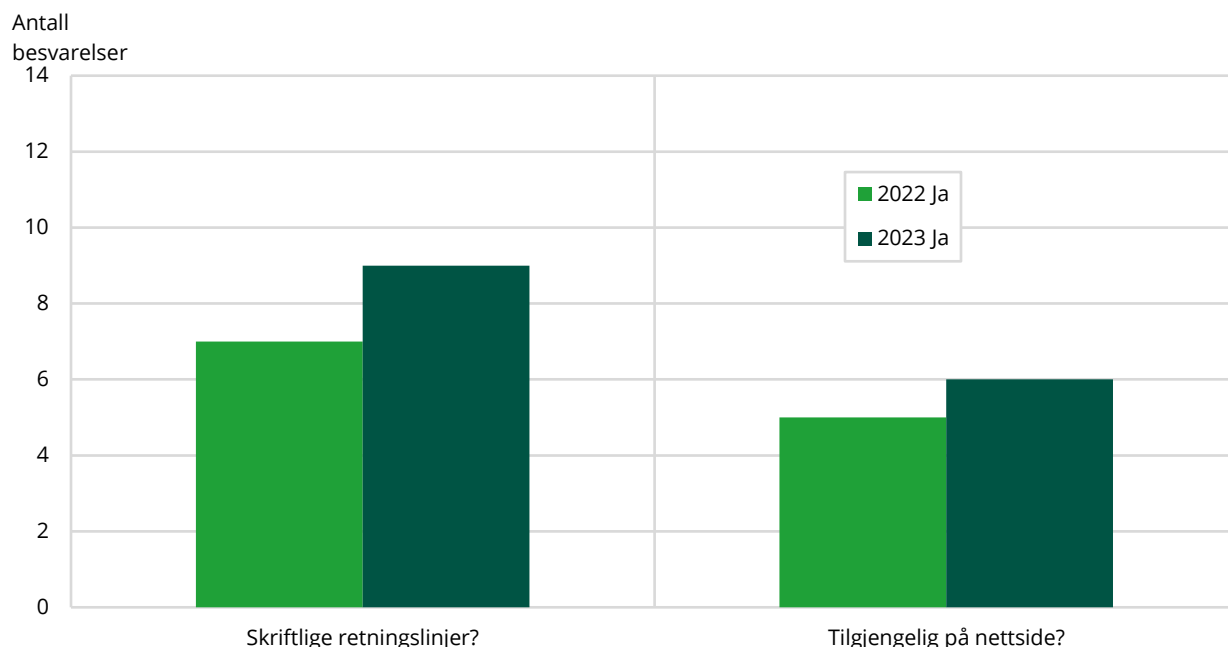
- Seks produsenter har satt opp tiltak for å fjerne usikkerhet om hvordan man skal tolke statistikkloven om konfidensialitet, og finne gode løsninger for å ivareta statistisk konfidensialitet. To tiltak er gjennomført, to er i gang og to er under planlegging.

- SSB har etablert et internt konfidensialitetsutvalg som skal foreslå retningslinjer for konfidensialitet for SSB, gi praksisanbefalinger og behandle prinsipielle enkeltsaker i SSB. Resultater fra utvalgets arbeid skal deles med andre produsenter.
- SSB planlegger kurs i konfidensialitet og har hatt konfidensialitet som tema på møte i Metodenettverket i desember 2022. SSBs metodekurs er åpne for medlemmer i Utvalget for offisiell statistikk. Flere produsenter er interessert i å delta på slike kurs, og flere har deltatt
- En produsent har et tiltak om at de ønsker å delta på kurs i SSB for å øke kompetansen på området.

Resultater fra evalueringen:

- Alle produsentene, unntatt tre som det ikke er relevant for, har rutiner for å sjekke at personvern og konfidensialitet er ivaretatt, før statistikken(e) blir publisert.
- Antall produsenter som har skriftlige retningslinjer for å sikre statistisk konfidensialitet har økt fra syv til ni, og antall som har lagt ut disse på sine hjemmesider har økt fra fem til seks.

Figur 3.4.1 Statistisk konfidensialitet

Kilde: SSB

Ny anbefaling 2023:

- Det pekes ikke på nye anbefalinger. SSB fortsetter sitt arbeid med å etablere retningslinjer, dele resultater fra konfidensialitetsutvalget og tilby kurs. Produsentene fortsetter sitt arbeid med å dokumentere retningslinjer skriftlig, og oppfordres til å delta på kurs når SSB tilbyr det.

3.5. Taushetserklæring (7-8)

Anbefaling 2022:

- K6. Etablere rutine for at eksterne som utfører oppdrag for produsenter av offisiell statistikk skriver under på en taushetserklæring.

Tiltak med status 2022:

- Én produsent som har flere ulike produksjonsløp planlegger felles rutiner for taushetserklæringer ved utlevering av data til for eksempel forskere.

Resultater fra evalueringen:

- Alle produsenter av offisiell statistikk pålegger sine ansatte å underskrive taushetserklæring ved ansettelse. Dette bidrar til å sikre tillit hos oppgavegiverne og er i tråd med Retningslinjer for europeisk statistikk.
- Det er også viktig at eksterne personer som har tidsavgrensede oppdrag blir gjort oppmerksomme på taushetsplikten, og at ansatte får tilbud om opplæring i hva taushetsplikt innebærer. For én produsent er ikke taushetserklæring for eksterne relevant, de resterende har rutiner for å pålegge eksterne å underskrive taushetserklæring.

Ny anbefaling 2023:

- Det pekes ikke på nye anbefalinger.
- Anbefaling K6 er oppfylt og går ut av lista.

3.6. Informasjonssikkerhet (11-15, 17)

Informasjonssikkerhet er viktig for produsenter av offisiell statistikk. For opplysninger som er samlet inn utelukkende til utvikling, utarbeiding og formidling av offisiell statistikk, gjelder statistikkloven § 9 om at produsentene skal gjennomføre tekniske og organisatoriske tiltak for å oppnå et tilfredsstillende sikkerhetsnivå. Dette innebærer blant annet å sørge for tilstrekkelig tilgangsstyring, logging og etterfølgende kontroll. Direkte identifiserende opplysninger skal behandles og lagres adskilt fra øvrige opplysninger, med mindre det vil være uforenlig med formålet med behandlingen eller åpenbart unødvendig. For mange av produsentene gjelder ikke statistikkloven § 9 i og med at de samler inn og behandler data med annen hjemmel enn statistikkloven og/eller primært for andre formål enn offisiell statistikk.

Prinsipp 5 i Retningslinjer for europeisk statistikk beskriver også krav til informasjonssikkerhet. Det er viktig å sikre:

- Integritet - at informasjon ikke blir endret utilsiktet eller av uvedkommende
- Tilgjengelighet - at tilgang til informasjonen er styrt ut ifra statistikkfaglige behov
- Konfidensialitet - at informasjonen ikke blir kjent for uvedkommende

Tilgangsstyring og logging av trafikk til fortrolige data er viktig for å ivareta disse behovene.

SSBs vurdering er at alle produsenter tar informasjonssikkerhet på alvor. Alle har tilgangsstyring, men noen gir tilgang til databaser som kan inneholde mer enn det hver enkelt medarbeider har behov for. Hos mindre statistikkprodusenter er ofte statistikkproduksjonen integrert i den øvrige virksomheten, ved at det er de samme ressursene som både bruker data til forvaltningsformål og som produserer offisiell statistikk basert på de samme dataene. Få logger trafikk til fortrolige data for å kunne avdekke snoking.

Anbefaling 2022:

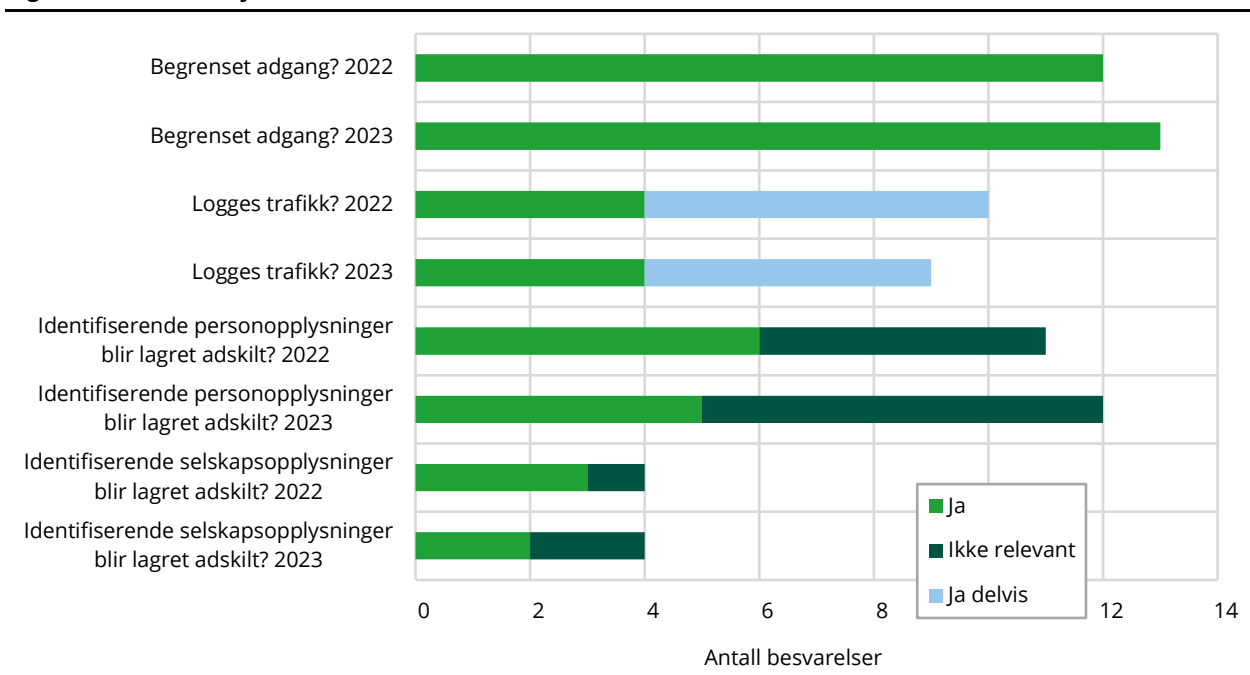
- K7. Resultatet av arbeidet som pågår i SSB for implementering av sikkerhetsgarantier i henhold til GDPR og statistikklovens bestemmelser om informasjonssikkerhet, bør dokumenteres og gjøres tilgjengelig for andre produsenter av offisiell statistikk gjennom Utvalget for offisiell statistikk.

Tiltak med status 2022:

- SSB er i gang med implementering av sikkerhetsgarantier i henhold til GDPR og statistikklovens bestemmelser om informasjonssikkerhet. Erfaringene deles gjennom Utvalget for offisiell statistikk.

Resultater fra evalueringen:

Figur 3.6.1 viser hvordan produsentene har svart på noen av spørsmålene om informasjonssikkerhet.

Figur 3.6.1 Informasjonssikkerhet

Kilde: SSB

- Produsentene som svarte nei i 2022, på spørsmål om ansattes adgang til fortrolige⁵ data er begrenset til det nødvendige for arbeidet, har etablert tilgangsstyring eller er i gang med å forbedre tilgangsstyringen.
- Fire produsenter logger trafikk til fortrolige data på en slik måte at de kan spore hvem som har sett eller brukt dataene, og fem gjør det delvis. Én produsent har endret sin tolking av spørsmålet siden forrige evaluering og endret svaret fra delvis til nei.
- Syv produsenter behandler identifiserende opplysninger for personer (navn og fødselsnummer). Fem av disse lagrer identifiserende opplysninger adskilt fra øvrige opplysninger helt eller delvis, de resterende er i gang med i forbedringsarbeid. To produsenter har endret sin tolking av spørsmålet siden forrige evaluering og mener nå dette ikke er relevant for deres data.
- Med to unntak behandler alle produsenter identifiserende opplysninger for selskaper (navn og organisasjonsnummer). For at statistikkene skal oppfylle kravene til nøyaktighet, sammenheng og sammenlignbarhet er det i mange tilfeller nødvendig å behandle identifiserende opplysninger sammen med øvrige opplysninger. Dette gjøres med hjemmel i statistikkloven § 9 (2): «Direkte identifiserende opplysninger skal behandles og lagres adskilt fra øvrige opplysninger, med mindre det vil være uforenlig med formålet med behandlingen eller åpenbart unødvendig».
- Alle produsentene oppga at de har iverksatt organisatoriske og tekniske tiltak for å ivareta informasjonssikkerheten, men fem svarte at det er rom for forbedringer.
- Med ett unntak gir produsentene forskere tilgang til mikrodata. Forskerne må da skrive under en taushetserklæring, se kapittel 3.5. Én av produsentene har ikke gitt forskere tilgang til mikrodata hittil, men oppga at det kan bli aktuelt i fremtiden.

⁵ Opplysninger om statistiske enheter samlet inn for offisiell statistikk

Ny anbefaling 2023:

- K40. Når arbeidet med informasjonssikkerhet er tema i Utvalget for offisiell statistikk inviteres produsentene av offisiell statistikk til å presentere sine erfaringer.

3.7. Upartiskhet og objektivitet (18-28)**Anbefaling 2022:**

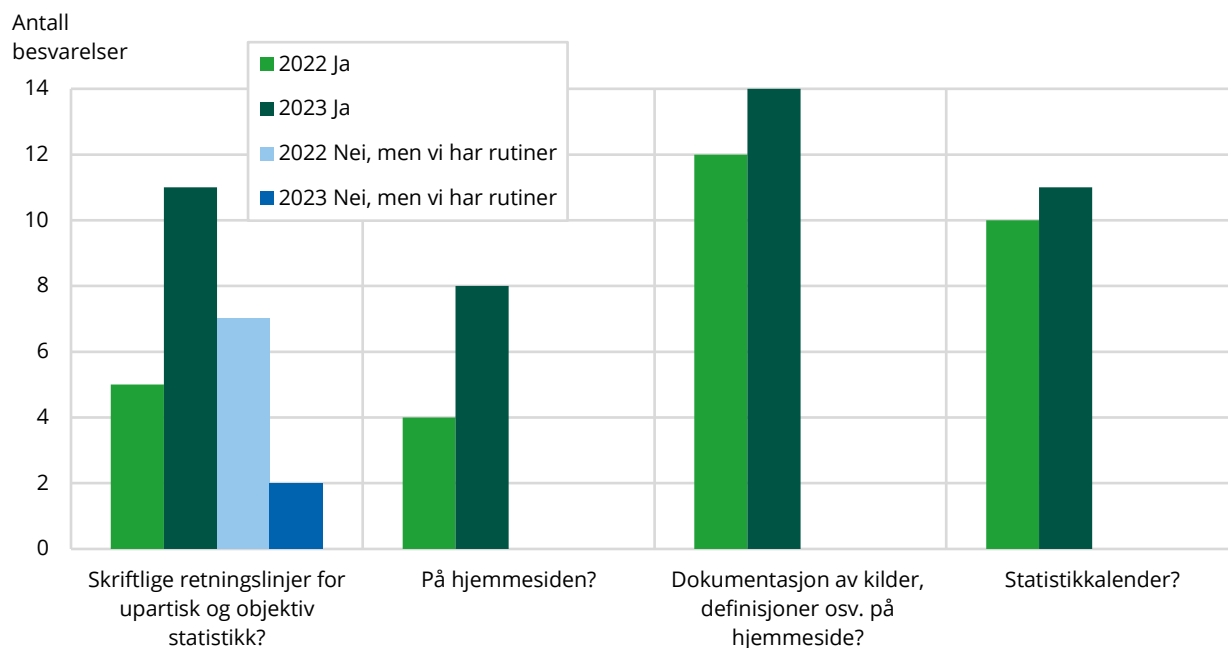
- K8. Alle produsentene bør ha skriftlige retningslinjer for upartiskhet og objektivitet i produksjon og presentasjon av statistikk, og publisere de på hjemmesiden. Det kan gjerne være gjenbruk eller en henvisning til retningslinjer som er tilgjengelig på ssb.no.
- K9. Alle produsenter bør utarbeide skriftlig dokumentasjon av hvordan statistikken er produsert og holde dokumentasjonen oppdatert.
- K10. Dokumentasjon av statistikkproduksjonen offentliggjøres på statistikkmyndighetens hjemmesider.
- K11. Alle produsenter bør annonsere dato og tidspunkt for frigivelse av statistikk minst tre måneder i forvegen og holde seg til annonsert dato og tidspunkt for alle brukere.
- K12. Alle produsenter bør annonsere korreksjoner i publisert statistikk.
- K13. SSB bør prioritere arbeidet med å utvikle felles statistikkalender for all offisiell statistikk på ssb.no. De øvrige produsentene oppfordres til å arbeide aktivt for å annonsere publisering av sine statistikker på ssb.no.
- K14. Vi anbefaler at produsentene setter seg inn i prinsipper for revisjon som er utarbeidet av SSB og gjør de kjent for sine brukere. Det kan gjøres ved å henvise til SSBs hjemmeside.
- K15. Når noen utenfor statistikkproduksjonen har tilgang til statistiske resultater før statistikken blir publisert, er dette et avvik som skal begrunnes og gjøres kjent for brukerne i forbindelse med publiseringen.

Tiltak med status 2022:

- Med ett unntak har alle produsentene satt opp tiltak på dette området. Det er satt opp i alt trettiseks tiltak, elleve er gjennomført, tretten er i gang og tolv er under planlegging.
- Tjuefem av tiltakene handler om skriftlig dokumentasjon, fem av disse er gjennomført, ti er i gang og ti er under planlegging.
- Seks tiltak gjelder statistikkalender, å annonsere dato og tidspunkt for frigivelse av statistikk, fire er gjennomført, ett er i gang og ett er under planlegging.

Resultater fra evalueringen:

- For prinsippet upartiskhet og objektivitet har flere produsenter gjort forbedringer, spesielt når det gjelder skriftlig dokumentasjon og offentliggjøring av denne. Elleve produsenter har nå skriftlige retningslinjer, åtte har publisert disse på hjemmesiden.
- Alle produsentene har nå dokumentasjon av kilder, definisjoner osv. på hjemmesiden.
- Én produsent har etablert en statistikkalender, slik at elleve produsenter nå har en statistikkalender på hjemmesiden, og elleve produsenter svarer nå at publiseringstidspunktet ligger fast minst tre måneder før publisering.

Figur 3.7.1 Upartiskhet og objektivitet, dokumentasjon og statistikkalender

Kilde: SSB

- Alle produsentene oppgir nå at det ligger en statistikkfaglig vurdering til grunn når de velger datakilder.
- Alle produsenter oppgir at de annonserer korreksjoner i publisert statistikk.
- To produsenter annonserer ikke revisjoner på forhånd. Én av dem annonserer ved publisering av statistikk og er bevisst på å revidere tidsserier bakover i tid. De opplyser at det er aktuelt å annonsere revisjon på forhånd når det kommer endring i en sentral internasjonal klassifikasjon om ca. tre år.

Spesielt om tilgang til statistikk før publisering

Indikator 6.7 i Retningslinjer for europeisk statistikk sier at alle brukere skal ha samme tilgang til publisert statistikk samtidig. Indikatoren sier også at enhver tilgang for eksterne brukere før publisering skal skje i begrenset og kontrollert omfang, være velbegrunnet og det skal offentliggjøres. Statistikkloven § 5 (1) peker også på faglig uavhengighet og upartiskhet.

- Tre produsenter opplyser at personer utenfor statistikkproduksjonen har tilgang til statistiske resultater før statistikken blir publisert, to av disse opplyser om dette når statistikken publiseres. Den tredje vil vurdere om tall som skal presenteres på pressekonferanser kan publiseres som foreløpige tall samtidig som de utleveres til de som skal forberede pressekonferansen. Det kan oppfylle kravet om at alle skal ha informasjon samtidig. I disse tilfellene er det ofte snakk om prognoser.
- I intervjuene fikk vi inntrykk av at prinsippet om likebehandling er godt forstått og blir tatt på alvor av produsentene.
- Én produsent opplyste at de fortsatt må avvise press fra overliggende departement om å frigi offisiell statistikk før den blir offentliggjort.

Ny anbefaling 2023:

- Det pekes ikke på nye anbefalinger.
- Anbefaling K12 er oppfylt og går ut av lista.

4. Statistiske prosesser (29-40)

4.1. Gode metoder (29-32)

Skriftlig dokumentasjon av produksjonsmetodene er viktig både for å sikre egne rutiner, og for å sikre åpenhet som gir brukerne av offisiell statistikk mulighet til å vurdere statistikken og diskutere bakgrunnen for tall som publiseres. Videre er det viktig at standarder og klassifikasjoner blir fulgt, slik at statistikken er sammenlignbar med andre statistikker, nasjonalt og internasjonalt, og over tid.

Kvalitet i ulike registre og datasystemer som er grunnlag for statistikkproduksjon er vesentlig for nøyaktighet og pålitelighet i publisert statistikk, men også for hvordan produksjonsprosessene utarbeides og utvikles. Flere produsenter utenfor SSB kan ha nytte av samarbeid om kvalitet og klare avtaler med dataeiere som utleverer administrative data.

Anbefaling 2022:

- K16. Produsenter av offisiell statistikk som bruker data fra administrative datasystemer (register) bør inngå avtaler med dataeierne om utlevering av data og samarbeid om kvalitet, for eksempel etter mal fra SSB.

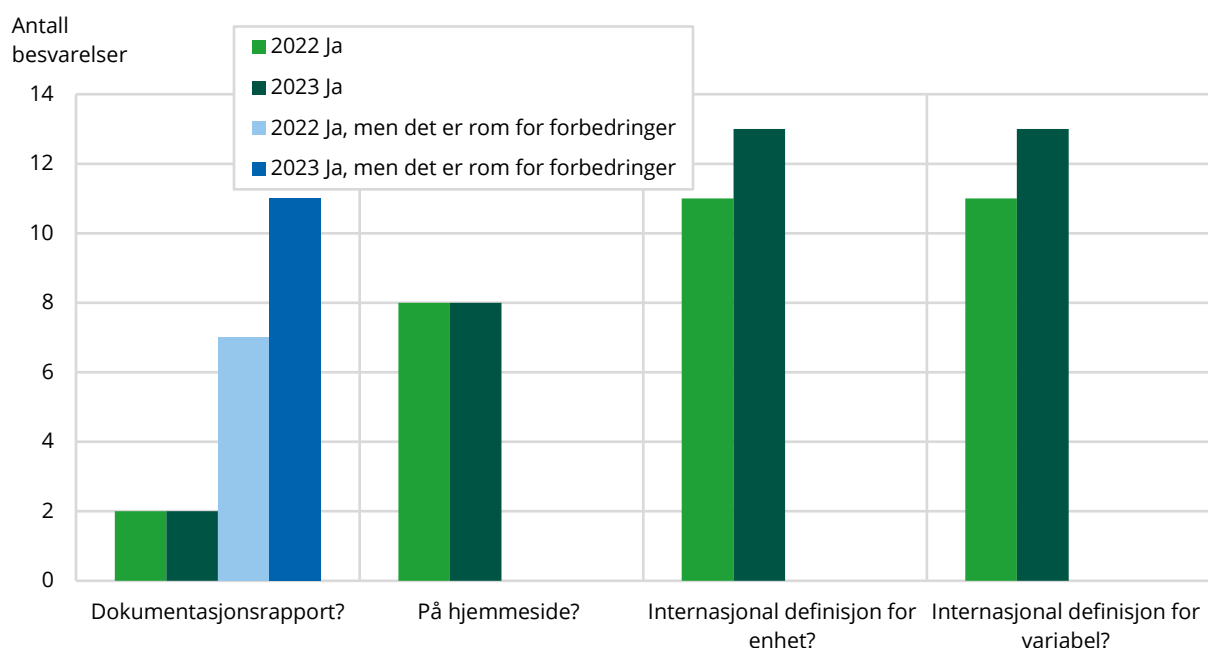
Tiltak med status 2022:

- Én produsent har et tiltak som er i gang.

Resultater fra evalueringen:

- Flere produsenter har utarbeidet dokumentasjonsrapport(er) som gjør det mulig for andre å vurdere kvaliteten på den offisielle statistikken, antallet har økt fra ni til tretten, elleve produsenter ser fortsatt rom for forbedringer i dokumentasjonen, åtte har lagt dokumentasjonen ut på hjemmesiden.
- Alle produsenter følger europeisk eller annen internasjonal definisjon av enheter og variabler som inngår i statistikken, der det er relevant.

Figur 4.1.1 Gode metoder

Kilde: SSB

Ny anbefaling 2023:

- Det pekes ikke på nye anbefalinger.
- Produsentene fortsetter å dokumentere produksjonsprosessen, og offentliggjøre dokumentasjonen på hjemmesiden.
- Oppfordringen om å inngå registeravtaler følges videre opp.

4.2. Egnede statistiske prosedyrer (33-35)**Anbefaling 2022:**

- K17. Sikre at brukertesting av spørreskjema gjennomføres systematisk.
- K18. Vurdere å gjennomføre kurs i klarspråk.
- K19. Utarbeide skriftlige retningslinjer for hvordan statistikkproduksjonen skal foregå.
- K20. Retningslinjer hvordan statistikkproduksjonen skal foregå offentliggjøres på statistikkmyndighetenes hjemmesider, eller det lenkes til retningslinjer på ssb.no.

Tiltak med status 2022:

- Ni produsenter har satt opp i alt nitten tiltak på området, fire er gjennomført, ni er i gang og seks er under planlegging.
- SSB har tilbudt kurs i skjema utvikling og brukertesting i januar 2023. Kurset var åpent for medlemmer i Utvalget for offisiell statistikk.
- Det er fortsatt rom for forbedringer når det gjelder å utarbeide og publisere skriftlige rutiner for hvordan statistikkproduksjonen skal foregå, flere produsenter har tiltak for dette.

Resultater fra evalueringen:

- Fem produsenter gjennomfører spørreundersøkelser, én av disse gjennomfører foreløpig ikke brukertesting av spørreskjema, men har planer om det.
- Spørsmålene under egnede statistiske prosedyrer handler i hovedsak om skriftlige rutiner og om disse er offentlig tilgjengelig på hjemmesiden. Se også eget kapittel 6 om skriftlige retningslinjer.
- Antall produsenter som har skriftlige retningslinjer for hvordan statistikkproduksjonen skal foregå har økt fra ni til elleve, alle disse svarer at retningslinjene blir fulgt. Antall som har lagt retningslinjene på hjemmesiden har økt fra syv til åtte.
- Antall produsenter som har retningslinjer for hvordan planlagte revisjoner skal foregå har økt fra fire til seks, alle har disse tilgjengelig på hjemmesiden.

Ny anbefaling 2023:

- Det pekes ikke på nye anbefalinger.

4.3. Rimelige krav til oppgavegivere. (36-38)**Anbefaling 2022:**

- K21. Der det gjøres, må datafangst per e-post avvikles og erstattes med en sikker løsning som f.eks. en filsluseløsning.

Tiltak med status 2022:

- To produsenter har satt opp i alt fire tiltak, to er i gang og to er under planlegging.

Resultater fra evalueringen:

- På spørsmålet «Samler dere (statistikkenheten) inn data på egen hånd?» svarer tolv produsenter ja, alle disse vurderer fra tid til annen om det er behov for alle opplysningene de samler inn.

Ny anbefaling 2023:

- Det pekes ikke på nye anbefalinger.

4.4. Kostnadseffektivitet (39-41)

Kvalitetsevalueringen er ikke detaljert nok til å si noe konkret om innovasjon og produktivitetsutvikling hos statistikkmyndighetene. Men det er stor oppmerksomhet på å utnytte ny teknologi og nye datakilder hos produsentene av offisiell statistikk. I mange tilfeller kan produsentene ha nytte av å kjenne til hverandres løsninger og vurdere å ta i bruk metoder som andre produsenter har gode erfaringer med.

Anbefaling 2022:

- K22. Samle og dele beste praksis innen ny teknologi og nye datakilder blant produsenter av offisiell statistikk.

Tiltak med status 2022:

- Fire produsenter har satt opp til sammen fire tiltak. To er i gang og to er under planlegging.
- SSB har gjennomført en seminarrekke om stordata og dataminimering, Metodenettverket ble invitert.

Resultater fra evalueringen:

- Én produsent svarte nei på spørsmål om de har tatt i bruk ny teknologi og metoder for å effektivisere statistikkproduksjonen, men denne produsenten er i gang med å utvikle nye systemer som vil forbedre både forvaltningsoppgaver og statistikkproduksjon. Alle produsenter har planer om å ta i bruk ny teknologi og metoder for å effektivisere statistikkproduksjonen.

Ny anbefaling 2023:

- Det pekes ikke på nye anbefalinger.

5. Statistiske produkter (42-59)

Ifølge statistikkloven § 5 skal offisiell statistikk bl.a. være relevant, nøyaktig og pålitelig, aktuell, punktlig, tilgjengelig og klar, sammenlignbar og sammenhengende. Det er også viktige kvalitetskrav i Retningslinjer for europeisk statistikk. Tilgjengelig statistikk skal være i henhold til brukernes behov. Statistikkens kvalitet måles ut fra i hvilken grad statistikken er relevant, nøyaktig og pålitelig, aktuell, sammenhengende, sammenlignbar over tid og på tvers av regioner og land, samt lett tilgjengelig for brukerne, dvs. prinsippene for statistiske produkter.

5.1. Relevans (42)

Anbefaling 2022:

- K23. Produsenter som ikke har noen form for brukerkontakt, bør ta initiativ til regelmessig brukerkontakt.

Tiltak med status 2022:

- Én produsent har satt opp ett tiltak som er i gang. Tiltaket omhandler å vurdere mulighet for rådgivende utvalg for å bedre kontakten med brukerne av statistikken.

Resultater fra evalueringen:

- I tillegg til informasjon innhentet via spørreskjemaet er temaet brukerkontakt viet ekstra oppmerksomhet på oppfølgingsintervjuene i 2023. Vi har derfor et bedre grunnlag for å vurdere anbefalinger knyttet til relevans enn i 2022.
- Med to unntak svarer produsentene av offisiell statistikk at de har brukerkontakt for å få innspill og tilbakemeldinger på statistikken. Dette er på samme nivå som i 2022. Brukerkontakten skjer som oftest i form av henvendelser fra ulike brukergrupper, slik som media, departement og studenter. Henvendelsene skjer typisk i forbindelse med publisering av nye tall, men det kan også være andre ad-hoc henvendelser eller oppdrag.
- Selv om nesten alle produsenter har brukerkontakt er det kun et fåtall av produsentene som har *regelmessig* kontakt med brukerne av statistikken. Med regelmessighet i denne sammenheng menes faste møteplasser med sentrale brukergrupper, slik som brukerråd, rådgivende utvalg eller referansegrupper. Fem av produsentene har en form for brukerråd eller referansegruppe for sine statistikker. To av produsentene oppgir at de har, eller har planer om å få på plass, en tilbakemeldingsfunksjon for brukere på sine nettsider.

Ny anbefaling 2023:

Anbefalingen fra 2022 tydeliggjøres:

- K23. Produsenter som ikke har faste møteplasser med brukere, bør vurdere å etablere brukerråd eller lignende med sentrale brukere. Et hjelpemiddel for å etablere en slik møteplass kan være å utarbeide en bruker- og interessentanalyse.

Nye anbefalinger 2023:

- K43. Produsentene bør gjennomføre regelmessige brukerundersøkelser for å måle brukertilfredshet med statistikken.
- K44. Produsentene bør innføre tilbakemeldingsfunksjon for statistikken på sine hjemmesider.

5.2. Nøyaktighet og pålitelighet (43)

Retningslinjene gir ikke prioritering av de ulike kvalitetsprinsippene, nøyaktighet må avveies mot andre kvalitetsprinsipper, basert på brukernes behov. For å sikre at statistikk avspeiler virkeligheten på en nøyaktig og pålitelig måte bør man identifisere de viktigste kildene til feil i statistikkene.

Anbefaling 2022:

- K24. Produsenten som har statistikker som er basert på frivillige undersøkelser eller datainnsamling, og som har registrert frafall som reduserer nøyaktigheten, bør undersøke muligheten for å gjøre deltakelsen i undersøkelsen obligatorisk.

Tiltak med status 2022:

- Det er ikke satt opp tiltak til denne anbefalingen.

Resultater fra evalueringen:

- Alle produsentene har svart at de har identifisert de viktigste kildene til feil i statistikken(e).
- Selv om deltagelse ikke er gjort obligatorisk for undersøkelsen der det er registrert frafall som reduserer nøyaktigheten, er det iverksatt andre tiltak for å bidra til mindre skjevhet.

Ny anbefaling 2023:

- Det pekes ikke på nye anbefalinger.

5.3. Aktualitet (44-45)

Brukere av statistikk er opptatt av at statistikken er aktuell og at den publiseres punktlig.

Anbefaling 2022:

- K25. Produsenter bør gjennomgå hvordan foreløpig statistikk blir publisert i all offisiell statistikk. Gjennomgangen bør gjøres med sikte på å komme frem til felles retningslinjer for all offisiell statistikk.
- K26. Noen produsenter bør analysere forskjellen mellom foreløpig og endelig statistikk. Basert på analysen, kan man vurdere behovet for foreløpig statistikk.
- K27. SSB bør utarbeide kvalitetsindikator for aktualitet i offisiell statistikk.

Tiltak med status 2022:

- Tre produsenter har satt opp til sammen ti tiltak på området aktualitet; ett er gjennomført, fem er i gang og fire er under planlegging.
- Alle de tre produsentene er i gang med, eller planlegger, en gjennomgang av rutinene for publisering av foreløpige tall.
- SSB har utarbeidet en indikator for aktualitet, og en metode for beregning av denne. Informasjon om indikatoren og beregningen av den vil bli presentert for Utvalget for offisiell statistikk.
- SSB vil samle inn informasjon om aktualitet fra de andre produsentene av offisiell statistikk, og sammenligne tallene med kravene om aktualitet som Finansdepartementet gir SSB.

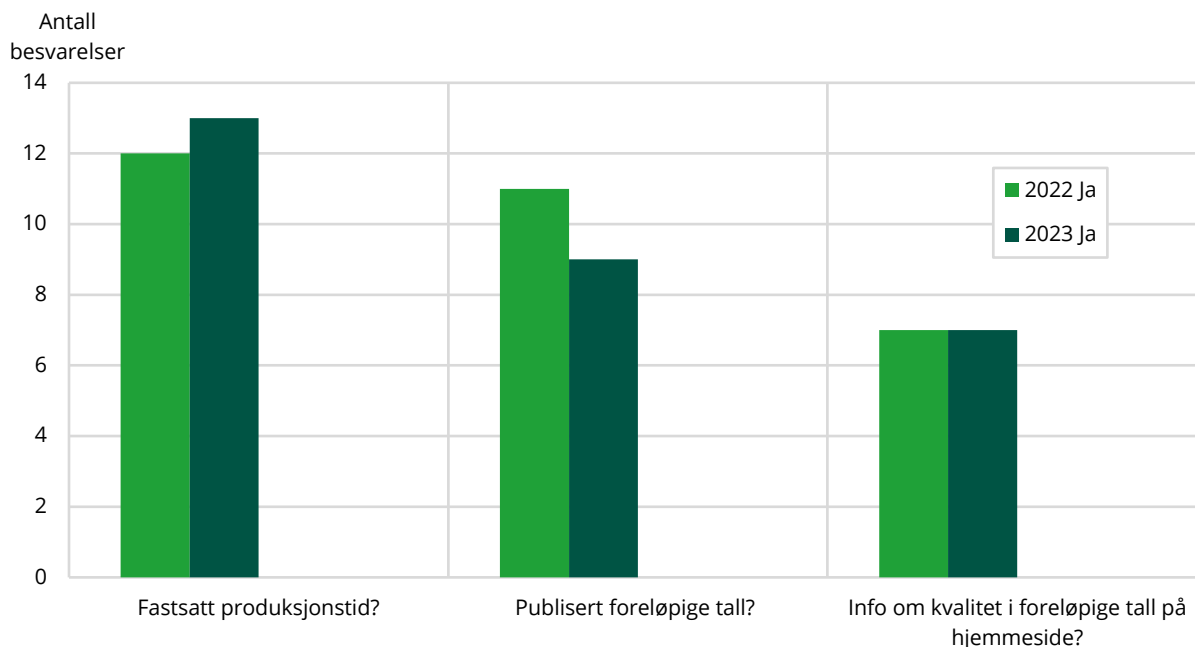
Resultater fra evalueringen:

- Figur 5.3.1 viser at alle produsenter unntatt én har fastsatt mål på hvor lang tid det skal ta å produsere en statistikk. Dette er en økning på én siden forrige undersøkelse.
- Antallet produsenter som har publisert foreløpige tall er redusert fra elleve til ni. Det handler blant annet om bedre tilgang på data og mulighet til å publisere endelige tall tidligere. For

produsenter kan det være ressurskrevende å frigi en statistikk først som foreløpig statistikk og noe senere som endelig statistikk. For brukere av offisiell statistikk kan det muligens virke forvirrende med ulike begrunnelser og praksis rundt foreløpig statistikk.

- Syv produsenter publiserer informasjon om kvalitet på foreløpige tall på hjemmesiden.

Figur 5.3.1 Fastsatt produksjonstid og foreløpige tall

Kilde: SSB

Ny anbefaling 2023:

- K41. Alle produsenter tar i bruk SSBs indikator for aktualitet: Antall dager fra statistikkperiodens utløp til statistikken blir publisert. Se også kapittel 7.2.
- Det pekes ikke på nye anbefalinger for foreløpige tall, men produsentene bør fortsette arbeidet med anbefalingene K25 og K26 fra 2022 om foreløpig statistikk.

5.4. Sammenheng og sammenlignbarhet (46-49)

Anbefaling 2022:

- K28. Produsentene som lager statistikk med variabler som ikke er sammenlignbare med tilsvarende variabler i andre norske statistikker eller som er usikre om de er sammenlignbare med tilsvarende statistikker i andre land, bør undersøke om de kan forbedre sammenlignbarhet, eventuelt forklare for brukere hvorfor sammenligning er vanskelig.

Tiltak med status 2022:

- Ingen produsenter har satt opp tiltak til denne anbefalingen.

Resultater fra evalueringen:

- Alle produsentene har tidsserier som gjør det mulig å sammenligne statistikkene over tid. Blant de produsentene som har brudd i tidsseriene forklarer og beskriver de fleste bruddene.
- For de statistikkene der det er relevant, svarer alle produsentene unntatt én at statistikkene kan sammenlignes med andre norske statistikker.
- Alle produsenter svarer nå at statistikkene er sammenlignbare med tilsvarende statistikker i andre land, to svarte nei til det i første runde av kvalitetsevalueringen.

Ny anbefaling 2023:

- Det pekes ikke på nye anbefalinger.

5.5. Tilgjengelighet og klarhet (50-57)**Anbefaling 2022:**

- K29. Alle produsenter bør utarbeide skriftlige retningslinjer for publisering av statistikk.
- K30. Alle produsenter må sørge for at retningslinjene for publisering av statistikk er tilgjengelig på hjemmesiden. Det kan være retningslinjer som er utarbeidet av produsenten selv eller prinsippene fra Retningslinjer for europeisk statistikk som finnes på [av ssb.no](https://www.ssb.no)⁶.
- K31. SSB organiserer et temamøte i Metodenettverket om formidling av offisiell statistikk og grafikk som verktøy.
- K32. Produsenter som ikke tilbyr spesialtilpassede analyser for oppdragsgivere oppfordres til å åpne opp for det.
- K33. Spezialtilpassede analyser som kan være relevante for allmenheten, bør publiseres på produsentens hjemmeside.

Tiltak med status 2022:

- Fem produsenter har satt opp i alt syv tiltak, fire er gjennomført, ett er i gang og to er under planlegging.
- SSB har arrangert et seminar om formidling av offisiell statistikk i Metodenettverket.
- De andre tiltakene handler om å gjøre retningslinjer og spesialtilpassede analyser offentlig tilgjengelig.
- Ingen produsenter har satt opp tiltak på anbefaling K32: Produsenter som ikke tilbyr spesialtilpassede analyser for oppdragsgivere oppfordres til å åpne opp for det.

Resultater fra evalueringen:

- Ni produsenter har skriftlige retningslinjer for publisering av statistikk, mot syv i første runde med evaluering. Seks produsenter har publisert retningslinjene på sine hjemmesider.
- Alle produsentene publiserer en forklarende tekst og forklarer faguttrykk sammen med statistikken.
- Med unntak av én produsent bruker alle produsentene visuelle virkemidler som figurer, grafer og kart for å presentere statistikken, tre av disse mener det er rom for forbedringer.
- Alle produsenter mener at brukerne har lett tilgang til definisjoner, variabler og klassifikasjoner (metadata) som brukes i statistikken, men ni mener det er rom for forbedringer.
- Fem produsenter bekreftet at hjemmesiden oppfyller minimumskravene til universell utforming. Blant resten svarte fem at de ikke vet om hjemmesiden er universell utformet. Oppfølging av universell utforming av websider følges ikke opp videre ⁷.
- Alle produsenter bruker formidlingsverktøy som støtter videreformidling av statistikk, som å laste ned tabeller i Excelformat, eller lage egne datasett med API. Tre produsenter oppgir at det er rom for forbedring.
- Alle unntatt én oppgir at man kan finne tidligere publiseringer tilgjengelig i et arkiv på hjemmesiden.
- Åtte produsenter tilbyr spesialtilpassede egne analyser for oppdragsgivere.

⁶ Lenke til Prinsipper for kommunikasjon og formidling på [ssb.no: https://www.ssb.no/omssb/kvalitet-i-offisiell-statistikk/prinsipper-for-kommunikasjon-og-formidling](https://www.ssb.no/omssb/kvalitet-i-offisiell-statistikk/prinsipper-for-kommunikasjon-og-formidling)

⁷ Offentlig sektor skal følge nye krav om universell utforming fra 1. februar 2023. Dette følges opp av Tilsynet for universell utforming. Lenke til tilsynets hjemmesider: <https://www.uutilsynet.no/>

Ny anbefaling 2023:

- Det pekes ikke på nye anbefalinger.
- Anbefaling K31 er oppfylt og går ut av lista.

5.6. Vurdering og dokumentasjon av kvalitet og metoder (58-59)**Anbefaling 2022:**

- K34. SSB bør tilby et kurs i kvalitetsarbeid hvor Retningslinjer for europeisk statistikk og FNs prosessmodell for statistikkproduksjon blir gjennomgått.
- K35. SSB bør lage en plan for kvalitetsgjennomganger av offisiell statistikk som sikrer at alle produsenter får delta i en kvalitetsgjennomgang i løpet av en programperiode. Alle produsenter oppfordres til å delta ved en kvalitetsgjennomgang hos en annen produsent.

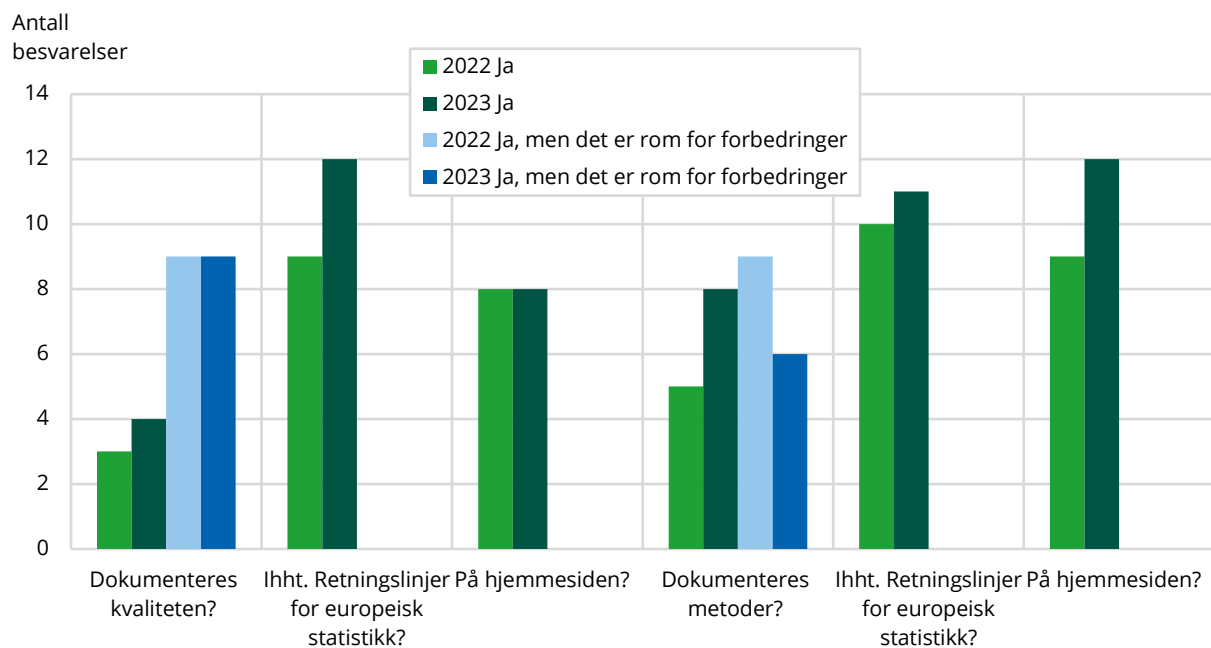
Tiltak med status 2022:

- K34. SSB har satt opp tre tiltak og alle er gjennomført. Det er arrangert to kurs om «Kvalitet, retningslinjer og modeller i offisiell statistikk». Kursene har vært åpne for produsentene av offisiell statistikk. I tillegg til medarbeidere i SSB deltok representanter fra andre produsenter.
- K35. Planer for gjennomføring av kvalitetsgjennomganger i 2023 og i kommende statistikkprogramperiode, er etablert og forankret i SSB og i Utvalget for offisiell statistikk. Produsentene er oppfordret til å delta ved en kvalitetsgjennomgang hos en annen produsent, og det er avtalt en slik deltagelse i 2023.

Resultater fra evalueringen:

På dette området er det flere forbedringer i forhold til forrige evaluering.

- Antallet produsenter som dokumenterer kvaliteten på statistikkproduktene har økt med én, til tretten. Ni av disse mener det er rom for forbedringer.
- Alle produsentene dokumenterer nå metodene som benyttes i statistikkproduksjonen. Antallet produsenter som vurderer kvaliteten i henhold til prinsippene i Retningslinjer for europeisk statistikk har økt fra ni til tolv
- Dokumentasjon om metoder er gjort tilgjengelig på hjemmesiden hos tolv produsenter.

Figur 5.6.1 Kvalitet i henhold til Retningslinjer for europeisk statistikk

Kilde: SSB

Ny anbefaling 2023:

- Det pekes ikke på nye anbefalinger, annet enn at produsentene fortsatt forbedrer og ajourholder dokumentasjonen og gjør den offentlig tilgjengelig.
- Anbefalingene K34 og K35 er oppfylt og går ut av lista.

6. Generelt om skriftlige retningslinjer og dokumentasjon

Skriftlig dokumentasjon av rutiner, og grunnlaget for statistikken som publiseres, er viktige elementer for å opprettholde og forbedre kvalitet i prosessene og publisert statistikk. I tillegg er det viktig at retningslinjer og dokumentasjon er offentlig tilgjengelig slik at brukerne av statistikken kan gjøre seg kjent med hvordan statistikken er produsert, og etterprøve om statistikken følger viktige kvalitetskriterier. Dokumentasjon og åpenhet bidrar også til å bygge tillit til offisiell statistikk.

Anbefaling 2022:

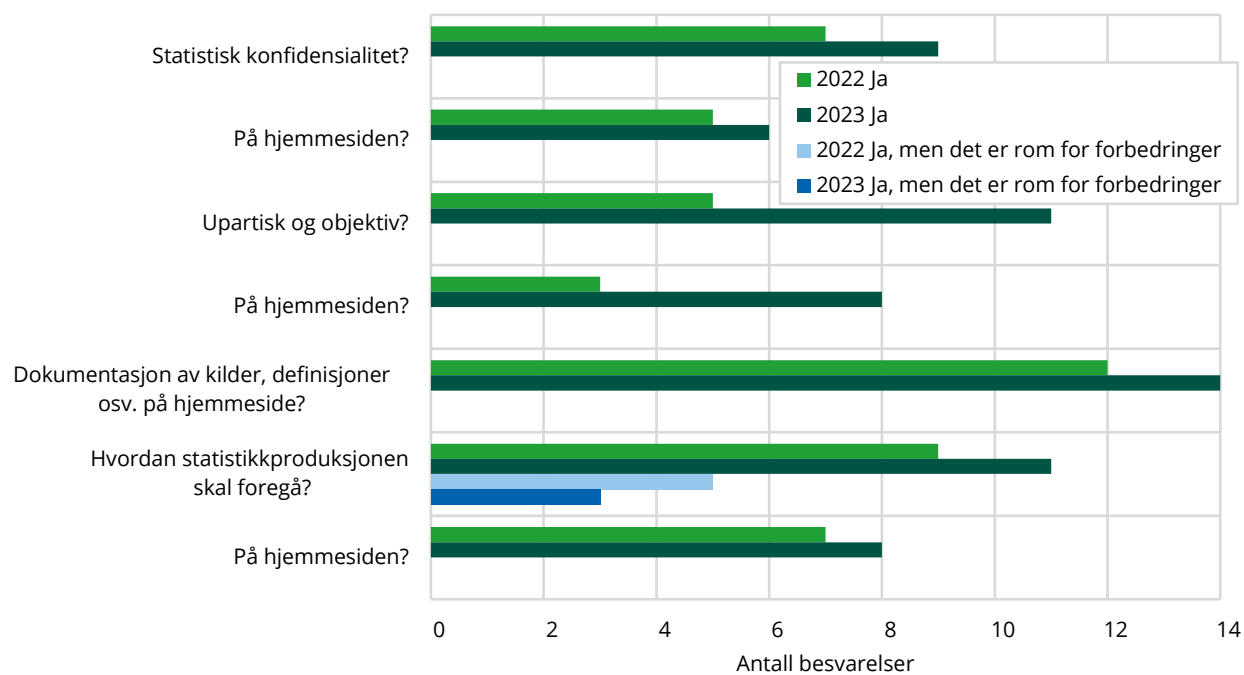
- K36. SSB bør lage en samling av beste praksis med retningslinjer og gjøre den tilgjengelig for Utvalget for offisiell statistikk.
- Andre anbefalinger knyttet til skriftlige retningslinjer og dokumentasjon er omtalt andre steder i rapporten

Tiltak med status 2022:

- Produsentene har gjennomført og planlagt flere tiltak på området. Skriftlige retningslinjer og dokumentasjon er også omtalt under kapitlene om de ulike prinsippene i Retningslinjer for europeisk statistikk.
- SSB er i gang med tiltak for deling av dokumenterte rutiner og gode praksiser for produksjon av offisiell statistikk. Disse skal gjøres tilgjengelig for Metodenettverket og produsentene av offisiell statistikk.

Resultater fra evalueringen:

- Den andre kvalitetsevalueringen viser at produsentene har blitt mer bevisste på nytten av at retningslinjer er skriftlige og offentlig tilgjengelige.
- Alle produsenter har nå dokumentasjon om statistikken på virksomhetens hjemmeside (for eksempel opplysninger om datakilde(r), datainnsamling, begreper og editering).
- Flere produsenter har etablert skriftlige retningslinjer for blant annet konfidensialitet, upartiskhet og objektivitet etter forrige gjennomgang.
- Alle produsenter har skriftlige retningslinjer for hvordan statistikkproduksjonen skal foregå, tre mener det er rom for forbedringer. Åtte har publisert disse på sine hjemmesider.

Figur 6.1. Skriftlige retningslinjer og dokumentasjon offentlig tilgjengelig

Kilde: SSB

Ny anbefaling 2023:

- Det pekes ikke på nye anbefalinger.

7. Annen informasjon som er innhentet i kvalitetsevalueringen

7.1. Ressurser til produksjon av offisiell statistikk

Det er stor variasjon mellom produsentene i ressursbruken til produksjonen av offisiell statistikk. Hvis man ser bort fra SSB⁸ varierer ressursbruken fra 0,2 til 30 årsverk hos produsentene. Ressursbruk per statistikk⁹ ligger i gjennomsnitt på 1,7 årsverk. Andel årsverk¹⁰ som brukes til produksjon av offisiell statistikk sett opp mot årsverk totalt hos disse myndighetene utgjør i underkant av én prosent.

Med unntak av SSB, har ingen av produsentene statistikkproduksjon som hovedoppgave. Disse produsentene samler inn data til administrative formål (forvaltningsdata) innenfor sine forvaltningsoppgaver. Disse forvaltningsdataene er grunnlaget for produsentenes offisielle statistikk, men også for statistikk som ikke inngår i statistikkprogrammet. Noen produsenter samler inn data direkte til statistikkformål via egne spørreundersøkelser. I ressursanslaget er ikke innsamling og bearbeiding av data til administrative formål tatt med. Ressursbruk til selve produksjonen av offisiell statistikk er med i tabell 7.1.1. Tallene er basert på anslag hos hver enkelt produsent, og det er en viss usikkerhet knyttet til tallene.

Tabell 7.1.1 Ressursbruk til produksjon av offisiell statistikk hos de ti produsentene utenom SSB

Statistisk mål	Årsverk	Årsverk / pr statistikk
Median	3,5 årsverk	1,7 årsverk
Sum	82 årsverk	
Gjennomsnitt	8 årsverk	2,0 årsverk

Kilde: SSB

Noen av statistikkprodusentene har planer om å øke ressursinnsatsen knyttet til produksjon av offisiell statistikk.

7.2. Bruk av kvalitetsindikatorer

En kvalitetsindikator er et indirekte mål, en pekepinn, på kvalitet på det området som måles. I produksjon av offisiell statistikk omhandler dette å måle og dokumentere kvalitet på statistiske prosesser eller statistiske produkter. Eksempler på kvalitetsindikatorer er:

- Aktualitet: Antall dager fra utløpet av perioden statistikken omfatter til statistikken blir publisert
- Svarprosent: Andel respondenter som svarer på en spørreskjemaundersøkelse

Bruk av kvalitetsindikatorer i statistikkproduksjonen er varierende og generelt lite utbredt hos produsentene av offisiell statistikk. SSB rapporterer årlig noen kvalitetsindikatorer knyttet til aktualitet, oppgavebyrde og svarprosent, til Finansdepartementet, se «Årsrapport 2022» (SSB 2023a). Utover dette, har enkelte statistikkområder i SSB kommet langt med å etablere og bruke kvalitetsindikatorer aktivt for å måle kvalitet i statistikkproduksjonen. For de fleste områder finnes det ingen slik systematisk bruk av indikatorer. I løpet av 2022 har SSB utviklet 26 anbefalte kvalitetsindikatorer, og det arbeides aktivt for å øke bruken av disse, særlig i forbindelse med utviklingen av statistikkproduksjon på SSBs nye skybaserte dataplattform.

Blant de andre produsentene av offisiell statistikk har én av produsentene implementert og tatt i bruk kvalitetsindikatorer knyttet til aktualitet, oppgavebyrde, svarprosent og imputeringsandel. Fire andre produsenter har noe bruk av kvalitetsindikatorer knyttet til bruk av statistikken,

⁸ SSBs ressursinnsats er dokumentert i årsrapporten for 2022, se lenke under referanser

⁹ Inndeling og omfang på statistikker varierer

¹⁰ Årsverk 2021. Kilde: Produsentenes årsrapporter.

utvalgshåndtering og dekningsgrad. Halvparten av produsentene oppgir at de ikke bruker kvalitetsindikatorer.

SSBs oversikt over anbefalte kvalitetsindikatorer i statistikkproduksjonen er delt i Metodenettverket. Det anbefales å bruke denne lista som et hjelpemiddel for å identifisere relevante kvalitetsindikatorer for den enkelte statistikk.

SSB anbefaler alle produsenter å ta i bruk kvalitetsindikatorer i statistikkproduksjonen. Som en start anbefales det at alle tar i bruk indikator for aktualitet, det vil si antall dager fra statistikkperiodens utløp til statistikken blir publisert. Se anbefaling K27 og K41.

Ny anbefaling 2023:

- K42. Alle produsentene av offisiell statistikk starter et arbeid med å vurdere relevante kvalitetsindikatorer for utvalgte statistikker.

7.3. Andre former for kvalitetskontroll eller -rapportering

Produsentene som produserer statistikker som er forordnet via EØS-avtalen, har visse rapporteringskrav bestemt av Eurostat:

- Regelmessig rapportering av statistikk og tilhørende dokumentasjon (referansemetadata). Både selve statistikken og den tilhørende dokumentasjonen må tilfredsstillende kvalitetskrav som Eurostat har definert. I forbindelse med rapporteringen gjør Eurostat en kvalitetskontroll av det som er rapportert. En tilbakemelding blir gitt til produsentene, som må rette opp i påpekte feil og mangler, før statistikken kan godkjennes og publiseres hos Eurostat. Hvordan en slik kvalitetskontroll blir gjennomført og hvilke kvalitetskrav som stilles, varierer mellom statistikkområder. Dokumentasjon av statistikken er basert på SIMS¹¹. SIMS er tett knyttet opp mot de 16 kvalitetsprinsippene i Retningslinjer for europeisk statistikk. Produsentene kan bruke SIMS til å dokumentere hvordan kvalitetsprinsippene i retningslinjene er oppfylt for den aktuelle statistikken som rapporteres.
- Peer review, som gjennomføres ca. hvert 7. år. Dette er nærmere omtalt i «Rapport om kvalitet i offisiell statistikk, 2022» (SSB 2022 a). Se lenke til anbefalinger og tiltak fra Peer Review under referanser.

I tillegg til SSB er fire¹² produsenter av offisiell statistikk omfattet av denne formen for kvalitetskontroll- og rapportering fra Eurostat sin side.

SSB og NIBIO har også statistikker som er omfattet av kvalitetskontroll fra andre internasjonale organisasjoner slik som FN og OECD.

¹¹ Single Integrated Metadata Structure, som er Eurostats rammeverk for organisering og rapportering av referansemetadata, se lenke under referanser.

¹² FHI, Fiskeridirektoratet, NIBIO, og UDI

Referanser

Eurostat (2023): Improvement actions Norway. Peer reviewers' recommendations and improvement actions of the national statistical system of Norway in response to the recommendations.

Tiltaksplanen kan lastes ned fra ssb.no med denne lenken: [https://www.ssb.no/omssb/kvalitet-i-offisiell-statistikk/retningslinjer-for-europeisk-statistikk/_attachment/inline/48c33233-6fcc-4d7d-89fe-aae219894c77:06bba9387e6b87d8103733b7d4eb0bb9628bc632/Improvement action plan Norway march2023.pdf](https://www.ssb.no/omssb/kvalitet-i-offisiell-statistikk/retningslinjer-for-europeisk-statistikk/_attachment/inline/48c33233-6fcc-4d7d-89fe-aae219894c77:06bba9387e6b87d8103733b7d4eb0bb9628bc632/Improvement%20action%20plan%20Norway%20march2023.pdf)

Eurostat (websites) ESS Reference Metadata Reporting Standards. SIMS, Single Integrated Metadata Structure, kan lastes ned fra denne siden. Lenke:

<https://ec.europa.eu/eurostat/data/metadata/metadata-structure>

Hendriks C., Olsen G., F. Berglund og Nøtnæs T. (2022): A new approach for quality assurance in Norwegian official statistics. Notat til European conference on quality in official statistics, Vilnius, 8-10. juni 2022.

SSB (2017): Retningslinjer for europeisk statistikk. 16. november 2017. Uoffisiell norsk oversettelse.

Kan lastes ned fra <https://www.ssb.no/omssb/kvalitet-i-offisiell-statistikk/retningslinjer-for-europeisk-statistikk>

SSB (2020): Rammeverk for kvalitetssikring i det europeiske statistikkssystemet. Versjon 2. Uoffisiell norsk oversettelse. Kan lastes ned fra:

<https://www.ssb.no/omssb/kvalitet-i-offisiell-statistikk/retningslinjer-for-europeisk-statistikk>

SSB (2019): Generic Statistical Business Process Model GSBPM. Notater 2019/43. Kan lastes ned fra:

<https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/generic-statistical-business-process-model-gsbpm>

SSB (2021a): System for kvalitetssikring av offisiell statistikk. Notater 2021/35. Kan lastes ned fra:

<https://www.ssb.no/offentlig-sektor/offentlig-forvaltning/artikler/system-for-kvalitetssikring-av-offisiell-statistikk>

SSB (2021b): Nasjonalt program for offisiell statistikk 2021 – 2023. Planer og meldinger 2021/3. Kan lastes ned fra:

<https://www.ssb.no/omssb/nasjonalt-program-for-offisiell-statistikk/statistikkprogrammets-omfang-og-innhold>

SSB (2022 a) Rapport om kvalitet i offisiell statistikk, 2022. Planer og meldinger 2022/6. Kan lastes ned fra:

<https://www.ssb.no/omssb/ssbs-virksomhet/planer-og-meldinger/rapport-om-kvalitet-i-offisiell-statistikk-2022>

SSB (2022 b): Kvalitetsevaluering av offisiell statistikk, 2022. Planer og meldinger 2022/7. Kan lastes ned fra:

<https://www.ssb.no/omssb/ssbs-virksomhet/planer-og-meldinger/kvalitetsevaluering-av-offisiell-statistikk-2022>

SSB (2023a) Årsrapport 2022. Planer og meldinger 2023/X. Årsrapporten blir lagt ut på denne siden i løpet av april 2023:

<https://www.regjeringen.no/no/dokument/dep/fin/tildelingsbrev/id499309/?expand=factbox2539926>

SSB (2023b) Rapport om kvalitet i offisiell statistikk, 2023. Planer og meldinger 2023/X. (Under arbeid)

Vedlegg A: Anbefalinger og tiltak

Tabell A1 Anbefalinger med tilhørende tiltak¹

Anbefaling nr.	Anbefaling gitt, år	Anbefaling	Antall tiltak	Under planlegging	I gang	Gjennomført	Status
K1	2022	Produsenter uten leder med overordnet ansvar for statistikkproduksjonen sørger for at den posisjonen blir etablert og synliggjort på produsentens organisasjonskart.	3	2	0	1	
K2	2022	Produsenter av offisiell statistikk engasjerer seg i samarbeid som utvikler og fremmer innovasjon i statistikkproduksjonen.	0	0	0	0	
K3	2022	Gjennomføre kvalitetsgjennomganger blant de mindre produsentene og invitere medarbeidere fra mindre produksjonsmiljøer til å delta i kvalitetsgjennomganger hos andre produsenter.	3	2	1	0	
K4	2022	Tilby ansatte som arbeider med produksjon av offisiell statistikk opplæring i statistisk konfidensialitet.	8	7	1	0	
K5	2022	At SSB utvikler kurs om statistisk konfidensialitet for alle produsenter av offisiell statistikk.	1	1	0	0	
K6	2022	Etablere rutine for at eksterne som utfører oppdrag for produsenter av offisiell statistikk skriver under på en taushetserklæring.	1	0	0	1	Oppfylt
K7	2022	Resultatet av arbeidet som pågår i SSB for implementering av sikkerhetsgarantier i henhold til GDPR og statistikklovens bestemmelser om informasjonssikkerhet, bør dokumenteres og gjøres tilgjengelig for andre produsenter av offisiell statistikk gjennom Utvalget for offisiell statistikk og metodenettverket.	2	0	2	0	
K8	2022	Alle produsentene bør ha skriftlige retningslinjer for upartiskhet og objektivitet i produksjon og presentasjon av statistikk, og publisere de på hjemmesiden. Det kan gjerne være gjenbruk eller en henvisning til retningslinjer som er tilgjengelig på ssb.no.	6	3	1	2	
K9	2022	Alle produsenter bør utarbeide skriftlig dokumentasjon av hvordan statistikken er produsert og holde dokumentasjonen oppdatert.	18	5	10	3	
K10	2022	Dokumentasjon av statistikkproduksjonen offentliggjøres på statistikkmyndighetens hjemmesider.	6	4	0	2	
K11	2022	Alle produsenter bør annonsere dato og tidspunkt for frigivelse av statistikk minst tre måneder i forvegen og holde seg til annonsert dato og tidspunkt for alle brukere.	6	1	1	4	
K12	2022	Alle produsenter bør annonsere korreksjoner i publisert statistikk.	0	0	0	0	Oppfylt
K13	2022	SSB bør prioritere arbeidet med å utvikle felles statistikkalender for all offisiell statistikk på ssb.no. De øvrige produsentene oppfordres til å arbeide aktivt for å annonsere publisering av sine statistikker på ssb.no.	2	0	1	1	
K14	2022	Vi anbefaler at produsentene setter seg inn i prinsipper for revisjon som er utarbeidet av SSB og gjør de kjent for sine brukere. Det kan gjøres ved å henvise til SSBs hjemmeside.	2	1	0	1	
K15	2022	Når noen utenfor statistikkproduksjonen har tilgang til statistiske resultater før statistikken blir publisert, er dette et avvik som skal begrunnes og gjøres kjent for brukerne i forbindelse med publiseringen.	1	0	1	0	
K16	2022	Produsenter av offisiell statistikk som bruker data fra administrative datasystemer (register) bør inngå avtaler med dataeierne om utlevering av data og samarbeid om kvalitet, for eksempel etter mal fra SSB.	5	3	1	1	
K17	2022	Sikre at brukertesting av spørreskjema gjennomføres systematisk.	1	0	1	0	
K18	2022	Vurdere å gjennomføre kurs i klarspråk.	7	1	6	0	
K19	2022	Utarbeide skriftlige retningslinjer for hvordan statistikkproduksjonen skal foregå.	7	3	2	2	
K20	2022	Retningslinjer hvordan statistikkproduksjonen skal foregå offentliggjøres på statistikkmyndighetenes hjemmesider, eller det lenkes til retningslinjer på ssb.no.	4	2	0	2	

Anbefaling nr.	Anbefaling gitt, år	Anbefaling	Antall tiltak	Under planlegging	I gang	Gjennomført	Status
K21	2022	Der det gjøres, må datafangst per e-post utvikles og erstattes med en sikker løsning som f.eks. en filsluseløsning.	4	1	3	0	
K22	2022	Samle og dele beste praksis innen ny teknologi og nye datakilder blant produsenter av offisiell statistikk.	4	2	2	0	
K23	2022	Produsenter som ikke har faste møteplasser med brukere, bør vurdere å etablere brukerråd eller lignende med sentrale brukere. Et hjelpemiddel for å etablere en slik møteplass kan være å utarbeide en bruker- og interessentanalyse. ²	1	0	1	0	
K24	2022	Produsenten som samler inn data til offisiell statistikk på frivillig basis, og som har registrert frafall som reduserer nøyaktigheten, bør undersøke muligheten for å gjøre deltakelsen i undersøkelsen obligatorisk.	0	0	0	0	
K25	2022	Produsenter bør gjennomgå hvordan foreløpig statistikk blir publisert i all offisiell statistikk. Gjennomgangen bør gjøres med sikte på å komme frem til felles retningslinjer for all offisiell statistikk.	3	2	1	0	
K26	2022	Noen produsenter bør analysere forskjellen mellom foreløpig og endelig statistikk. Basert på analysen, kan man vurdere behovet for foreløpig statistikk.	4	2	2	0	
K27	2022	SSB bør utarbeide kvalitetsindikator for aktualitet i offisiell statistikk.	3	0	2	1	
K28	2022	Produsentene som lager statistikk med variabler som ikke er sammenlignbare med tilsvarende variabler i andre norske statistikker eller som er usikre om de er sammenlignbare med tilsvarende statistikker i andre land, bør undersøke om de kan forbedre sammenlignbarhet, eventuelt forklare for brukere hvorfor sammenligning er vanskelig.	0	0	0	0	
K29	2022	Alle produsenter bør utarbeide skriftlige retningslinjer for publisering av statistikk.	1	0	0	1	
K30	2022	Alle produsenter må sørge for at retningslinjene for publisering av statistikk er tilgjengelig på hjemmesiden. Det kan være retningslinjer som er utarbeidet av produsenten selv eller prinsippene fra Retningslinjer for europeisk statistikk som finnes på ssb.no.	3	1	0	2	
K31	2022	SSB organiserer et temamøte i metodenettverket om formidling av offisiell statistikk og grafikk som verktøy.	1	0	0	1	Oppfylt
K32	2022	Produsenter som ikke tilbyr spesialtilpassede analyser for oppdragsgivere oppfordres til å åpne opp for det.	0	0	0	0	
K33	2022	Spesialtilpassede analyser som kan være relevante for allmenheten, bør publiseres på produsentens hjemmeside.	2	1	1	0	
K34	2022	SSB bør tilby et kurs i kvalitetsarbeid hvor Retningslinjer for europeisk statistikk og FNs prosessmodell for statistikkproduksjon blir gjennomgått.	2	0	0	2	Oppfylt
K35	2022	SSB bør lage en plan for kvalitetsgjennomganger av offisiell statistikk som sikrer at alle produsenter får delta i en kvalitetsgjennomgang i løpet av en programperiode. Alle produsenter oppfordres til å delta ved en kvalitetsgjennomgang hos en annen produsent.	1	0	0	1	Oppfylt
K36	2022	SSB bør lage en samling av beste praksis med retningslinjer og gjøre den tilgjengelig for Utvalget for offisiell statistikk.	1	0	1	0	
K37	2023	Alle produsentene av offisiell statistikk oppfordres til å delta i kurs, seminarer og møter om kvalitet i statistikk, som SSB eller andre arrangerer.
K38	2023	SSB setter opp temaet faglig uavhengighet i Utvalget for offisiell statistikk.
K39	2023	Temaet plassering av ansvar for kvalitetsarbeid tas opp i Utvalget for offisiell statistikk.
K40	2023	Når arbeidet med informasjonssikkerhet er tema i Utvalget for offisiell statistikk inviteres produsentene av offisiell statistikk til å presentere sine erfaringer.
K41	2023	Alle produsenter tar i bruk SSBs indikator for aktualitet: Antall dager fra statistikkperiodens utløp til statistikken blir publisert.

Anbefaling nr.	Anbefaling gitt, år	Anbefaling	Antall tiltak	Under planlegging	I gang	Gjennomført	Status
K42	2023	Alle produsentene av offisiell statistikk starter et arbeid med å vurdere relevante kvalitetsindikatorer for utvalgte statistikker.
K43	2023	Produsentene bør gjennomføre regelmessige brukerundersøkelser for å måle brukertilfredshet med statistikken.
K44	2023	Produsentene bør innføre tilbakemeldingsfunksjon for statistikken på sine hjemmesider.
K45	2023	Alle produsenter anbefales å dokumentere statistikkene i tråd med SIMS i henhold til anbefalingen fra Eurostat.
Sum antall tiltak			113	44	41	28	

¹ De fem hovedanbefalinger, R1-R5, fra «Rapport om kvalitet i offisiell statistikk, 2022» (SSB, 2022a) oppsummerer de viktigste av de 36 anbefalingene (K1-K36) fra delrapporten «Kvalitetsevaluering av offisiell statistikk, 2022» (SSB, 2022b). For å forenkle rapportering og oppfølging, er tiltakene til de fem hovedanbefalingene i denne tabellen flyttet til de respektive anbefalingene fra delrapporten.

² Anbefalingen fra 2022 er tydeliggjort
Kilde: SSB

Vedlegg B: Resultater fra spørreskjemaundersøkelsen 2022/23

I dette vedlegget er resultater for hvert enkelt spørsmål i spørreskjemaundersøkelsen presentert i tabeller. Spørsmålene er presentert løpende etter spørsmålsnummer med tema i overskriften. Det er ulike svaralternativer til spørsmålene, derfor er noen tema delt opp i flere tabeller. I spørreundersøkelsen er det flere filterspørsmål der svaret avgjør hvilket spørsmål respondenten blir ledet videre til. Presentasjonen her viser ikke filterspørsmål og hvordan man blir ledet til neste spørsmål. I forrige delrapport «Kvalitetsevaluering av offisiell statistikk, 2022» (SSB 2022 b) er hele manuskriptet til spørreundersøkelsen, med illustrasjon av filterspørsmål presentert i vedlegg A.

Tabell B1 Faglig uavhengighet

Retningslinjer, rammeverk og lov	Spørsmål nummer	Spørsmål	Ja	Nei	Vet ikke	Sum
			1.1	1	Foreligger det en hjemmel i lov, forskrift eller annen rettskilde, som sikrer at den/de som jobber med produksjon av offisiell statistikk hos dere kan jobbe faglig uavhengig?	12
1.3	2	Har dere/statistikkmyndigheten en leder med overordnet ansvar for at offisiell statistikk utvikles og formidles på en uavhengig måte?	13	1	.	14
1.8	2.3	Kan politiske myndigheter få avsatt lederen dersom virksomheten publiserer statistikk som de politiske myndighetene ikke liker?	0	13	0	13

Kilde: SSB

Tabell B2 Faglig uavhengighet

Retningslinjer, rammeverk og lov	Spørsmål nummer	Spørsmål	Administrerende direktør	Leder for statistikk-enheten	Annen leder	Sum
			1.3	2.1	Hvem er lederen?	6
	2.2	Vennligst spesifiser tittelen på leder:

Kilde: SSB

Tabell B3 Samarbeid

Retningslinjer, rammeverk og lov	Spørsmål nummer	Spørsmål og hjelpetekst	Ja	Nei	Sum
			1 bis 3.5	3	Samarbeider dere med vitenskapelige institusjoner om utvikling av offisiell statistikk? Samarbeid kan f.eks. være felles utviklingsprosjekt, doktorgradsstipendiater og hospitering.
1 bis 3.6	4	Samarbeider dere med internasjonale organisasjoner om utvikling av offisiell statistikk? Samarbeid kan f.eks. være felles prosjekter, arbeidsgrupper og hospitering.	11	3	14
1 bis 3.7	5	Er dere involvert i samarbeidsprosjekter som fremmer innovasjon knyttet til produksjon av offisiell statistikk?	8	6	14

Kilde: SSB

Tabell B4 Kvalitetsbevissthet

Retningslinjer, rammeverk og lov	Spørsmål nummer	Spørsmål	Ja	Nei	Sum
4.1.2	6	Har dere en kvalitetsleder eller kvalitetsgruppe som har et særlig ansvar for å identifisere svakheter i statistikkproduksjonen?	7	7	14

Kilde: SSB

Tabell B5 Konfidensialitet og informasjonssikkerhet

Retningslinjer, rammeverk og lov	Spørsmål nummer	Spørsmål og hjelpetekst	Ja	Nei	Vet ikke	Nei, men vi har rutiner	Ja, men det er rom for bedringer	Ikke relevant	Ja, delvis	Sum
5.2	7	Må ansatte skrive under på en taushetserklæring ved ansettelse?	14	0	14
5.2	8	Må eksterne som utfører oppdrag for dere skrive under på en taushetserklæring?	13	1	14
5.4.3	9	Får ansatte opplæring i konfidensialitet?	12	2	14
		Statistisk konfidensialitet betyr at det ikke er mulig å avsløre informasjon om enkeltheter i statistiske produkter (f.eks. personer eller foretak).
5.4.1	10	Har dere skriftlige retningslinjer for å sikre statistisk konfidensialitet?	9	0	0	5	.	.	.	14
		Retningslinjene kan være utviklet av dere selv, eller SSB.
5.4.1	10.1	Er de offentlig tilgjengelige på hjemmesiden?	6	3	9
	10.2	Har du kommentarer til spørsmål 10, kan du skrive dem her:
5.5	11	Er ansattes adgang til fortrolige data begrenset til det nødvendige for vedkommendes arbeid?	13	1	14
5.5	12	Logges all trafikk til fortrolige data, slik at eventuell snoking kan avdekkes?	4	5	5	14
5.4 og 15.4	13	Har dere iverksatt organisatoriske og tekniske tiltak for å ivareta informasjonssikkerheten?	9	0	.	.	5	.	.	14
5.5.6 og § 9.2	14	Blir identifiserende opplysninger for personer (navn og fødselsnummer) behandlet og lagret adskilt fra øvrige opplysninger?	5	2	.	.	.	7	.	14
5.5.6 og § 9.2	15	Blir identifiserende opplysninger for selskaper (navn og organisasjonsnummer) behandlet og lagret adskilt fra øvrige opplysninger?	2	10	.	.	.	2	.	14
5.4.7	16	Har dere rutiner for å sjekke at personvern og konfidensialitet er ivaretatt, før statistikken(e) blir publisert?	11	0	.	.	.	3	.	14
		Eksempler på slike rutiner er: • Understrykking/prikking (tallet erstattes med et kolon eller et annet tegn) • Rekoding eller aggregering (gjøre gruppering av variable grovere)
5.4 og 15.4	17	Gir dere forskere tilgang til data på enhetsnivå (mikrodata)?	13	0	.	.	.	1	.	14

Kilde: SSB

Tabell B6 Upartiskhet og objektivitet

Retnings- linjer, ramme- verk og lov	Spørsmål nummer	Spørsmål og hjelpetekst	Nei, men vi har rutiner			Ikke rele- vant	Sum
			Ja	Nei	rutiner		
6.1	18	Har dere skriftlige retningslinjer som skal sørge for at statistikken(e) er mest mulig upartisk(e) og objektiv(e)?	11	1	2	.	14
		Retningslinjene kan være utviklet av dere selv, eller SSB.
	18.1	Er de offentlig tilgjengelige på hjemmesiden?	8	3	.	.	11
	18.2	Har du kommentarer til spørsmål 18, kan du skrive dem her:
6.2	19	Lå det en statistikkfaglig vurdering til grunn for at dere valgte den/de datakildene dere benytter?	14	0	.	0	14
	19.1	Har du kommentarer til spørsmål 19, kan du skrive dem her:
6.2	20	Foretar dere statistikkfaglige vurderinger av datakilden etter at dere tok den/de i bruk?	14	0	.	.	14
6.8	21	Har dere skriftlige retningslinjer for upartisk og objektiv presentasjon av offisiell statistikk i media?	8	1	5	.	14
		Retningslinjene kan være utviklet av dere selv, eller SSB.
	21.1	Er de offentlig tilgjengelige på hjemmesiden?	6	2	.	.	8
	21.2	Har du kommentarer til spørsmål 21, kan du skrive dem her:
6.4	22	Kan brukere finne dokumentasjon om statistikken på virksomhetens hjemmeside (f.eks. opplysninger om datakilde(r), datainnsamling, begreper, editering osv.)?	14	0	.	.	14
6.5 og 13.4.1	23	Har dere en statistikkalender på hjemmesiden med informasjon om dato og tidspunkt for fremtidig publiseringer?	11	3	.	.	14
6.5 og 13.4	24	Ligger tidspunktet for publisering av en statistikk fast minst tre måneder før publiseringen?	11	3	.	.	14
6.5 og 13.4	25	Dersom publiseringen av en statistikk blir utsatt, blir dette annonsert og forklart så raskt som mulig?	12	2	.	.	14
6.3	26	Dersom det oppdages alvorlige feil i en publisert statistikk, blir feilen korrigert?	14	0	.	.	14
	26.1	Blir feilen korrigert så raskt som mulig?	14	0	.	.	14
	26.2	Blir det annonsert at statistikken er korrigert?	14	0	.	.	14
6.6	27	Har dere gjennomført planlagt revisjon av statistikk(er)?	10	4	.	.	14
		Statistikk kan bli gjenstand for planlagt revisjon. Det kan være flere årsaker til at det er behov for planlagt revisjon av en statistikk: • tilgang på nye og bedre datakilder • det foretas endringer i klassifikasjoner, metode og/eller definisjoner i statistikken
6.6.2	27.1	Blir større revisjoner annonsert på forhånd?	8	2	.	.	10
6.6.2	27.2	Blir de annonsert på hjemmesiden?	8	0	.	.	8
6.7	28	Er det noen personer utenfor statistikkproduksjonen som har tilgang til statistiske resultater før statistikken blir publisert?	3	11	.	.	14
	28.1	Blir det opplyst om dette i publiseringen av statistikken?	2	1	.	.	3

Kilde: SSB

Tabell B7 Gode metoder

Retnings- linjer, ramme- verk og lov	Spør- smål num- mer	Spørsmål og hjelpetekst	Ja			Nei		Vet ikke		Ja, men det er rom for forbedringer	Sum
			Ja	Nei	Vet ikke	Ja	Nei	Vet ikke			
7.1.1	29	Foreligger det dokumentasjonsrapport(er) som gjør det mulig for andre å vurdere kvaliteten på den offisielle statistikken?	2	1	.	.	.	11	.	14	
7.1.2	29.1	Blir dokumentasjonsrapportene publisert på hjemmesiden?	8	4	12	
7.1	30	Følger statistikken europeisk eller annen internasjonal definisjon av enheten det skal lages statistikk om? Eksempler på enheter er: personer, husholdninger, foretak, fiskefartøy, vannmagasin osv. / Hva menes med "enhet" og "variabel"? Det kan være vanskelig å ha en helt klar forståelse av hva som ligger i begrepene "enhet" og "variabel". Den enkleste måten å forklare det på, er å gi et konkret eksempel. Dersom man ønsker å lage statistikk over høyden på elever på en skole, vil "elever" være enheten det skal lages statistikk om, mens "høyde" er egenskapen vi ønsker å si noe om, dvs. variabelen.	13	0	1	14	
7.1.3	30.1	Blir dette begrunnet?	
7.1.3	30.2	Hvor blir begrunnelsen gitt? (dokumentasjonsrapport, på hjemmeside e.l.)	
7.1	31	Følger statistikken europeisk eller annen internasjonal standard for hvordan variablene skal defineres? 31.1 Blir dette begrunnet?	13	0	1	14	
7.1.3	31.2	Hvor blir begrunnelsen gitt? (dokumentasjonsrapport, på hjemmeside e.l.)	
7.6	32	Har ansatte i statistikkenheten mulighet til å holde seg faglig oppdatert? Faglig oppdatering kan f.eks. være; deltagelse på kurs og konferanser, tid til å lese faglitteratur, e-læringsprogram, kollegaopplæring osv.	14	0	14	

Kilde: SSB

Tabell B8 Egnede statistiske prosedyrer

Retnings- linjer, ramme- verk og lov	Spør- smål num- mer	Spørsmål og hjelpetekst	Ja		Nei		Nei, men vi har rutiner		Sum
			Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei	
8.2	33	Gjennomfører dere (statistikkmyndigheten) spørreskjemaundersøkelser i forbindelse med produksjon av offisiell statistikk?	5	9	14
8.2.2	33.1	Tester dere skjemaene på potensielle respondenter (svarpersoner) før de sendes ut?	3	1	4
8.3	34	Har dere skriftlige retningslinjer for hvordan statistikkproduksjonen skal foregå? Retningslinjene kan være utviklet av dere selv, eller SSB. Retningslinjene kan være utviklet av dere selv, eller SSB.	11	0	.	.	3	.	14
4.1.4	34.1	Er de offentlig tilgjengelige på hjemmesiden?	8	3	11

Kilde: SSB

Tabell B9 Egnede statistiske prosedyrer

Retnings- linjer, rammeverk og lov	Spør- nummer	Spørsmål	I svært stor grad		I ganske stor grad		I verken stor eller liten grad		I ganske liten grad		Vet ikke		Sum
			Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei			
8.3	34.2	I hvilken grad blir retningslinjene fulgt?	7	4	0	0	0	0	0	0	0	11	

Kilde: SSB

Tabell B10 Egnede statistiske prosedyrer

Retningslinjer, rammeverk og lov	Spørsmål nummer	Spørsmål	Ja	Nei	Sum
8.3	34.3	Bli retningslinjene oppdatert med jevne mellomrom	10	1	11

Kilde: SSB

Tabell B11 Egnede statistiske prosedyrer

Retningslinjer, rammeverk og lov	Spørsmål nummer	Spørsmål	Kryss	Blank	Årstall	Sum
	34.4	Hvilket år ble de sist oppdatert?	.	.	2019-2022	.
	34.4	Husker ikke/vet ikke	2	8	.	10
8.3	34.5	Har du kommentarer til spørsmål 34, kan du skrive dem her:

Kilde: SSB

Tabell B12 Egnede statistiske prosedyrer

Retningslinjer, rammeverk og lov	Spørsmål nummer	Spørsmål og hjelpetekst	Ja	Nei	Nei, men vi har rutiner	Sum
8.5	35	Har dere skriftlige retningslinjer for hvordan planlagte revisjoner skal gjennomføres? Retningslinjene kan være utviklet av dere selv, eller SSB. / Statistikk kan bli gjenstand for planlagt revisjon. Det kan være flere årsaker til at det er behov for planlagt revisjon av en statistikk: • tilgang på nye og bedre datakilder. • det foretas endringer i klassifikasjoner, metode og/eller definisjoner i statistikken	6	2	2	10
8.5.2	35.1	Er de offentlig tilgjengelig på hjemmesiden?	6	0	.	6
8.5.2	35.2	Har du kommentarer til spørsmål 35, kan du skrive dem her:

Kilde: SSB

Tabell B13 Rimelige krav til oppgavegivere

Retningslinjer, rammeverk og lov	Spørsmål nummer	Spørsmål og hjelpetekst	Ja	Nei	Sum
9.1	36	Samler dere (statistikkeneheten) inn data på egen hånd?	12	2	14
9.1.4	36.1	Vurderer dere fra tid til annen om det er behov for alle opplysningene dere samler inn? I spørsmålet ønsker vi svar på om dere reviderer informasjonsbehovet, f.eks. ved å la være å etterspørre opplysninger dere ikke trenger.	12	0	12
9.4	37	Henter dere elektroniske data fra administrative registre hos andre offentlige myndigheter?	12	2	14
9.4.2	37.1	Har dere vurdert å gjøre det?	0	2	2
	37.2	Hvorfor ikke?	.	.	.
9.3	38	Samler dere inn data om selskaper i næringslivet?	10	4	14

Kilde: SSB

Tabell B14 Rimelige krav til oppgavegivere

Retningslinjer, rammeverk og lov	Spørsmål nummer	Spørsmål. Du kan merke av for flere svaralternativ.	Kryss	Blank	Sum
9.3.2	38.1	Hvordan samler dere inn data? Via spørreskjema	7	3	10
9.3.2	38.1	Hvordan samler dere inn data? Via selskapenes fagsystemer	9	1	10
9.3.2	38.1	Hvordan samler dere inn data? Via fagsystem til tredjeparter (f.eks regnskapsførere)	7	3	10

Kilde: SSB

Tabell 15 Rimelige krav til oppgavegivere

Retningslinjer, rammeverk og lov	Spørsmål nummer	Spørsmål	Ja	Nei
	38.2	Har dere vurdert å samle inn data via fagsystem for å redusere oppgavebyrden?	1	0
	38.3	Hvorfor ikke?	.	.

Kilde: SSB

Tabell B16 Kostnadseffektivitet

Retningslinjer, rammeverk og lov	Spørsmål nummer	Spørsmål	Ja	Nei	Sum
10.2	39	Tenk på perioden etter 1. januar 2018 og fram til i dag; har dere tatt i bruk ny teknologi og metoder for å effektivisere statistikkproduksjonen?	13	1	14
10.2	40	Har dere planer om å ta i bruk ny teknologi og metoder for å effektivisere statistikkproduksjonen?	14	0	14
10.4	41	Har dere løsninger (verktøy, metoder, standarder) som andre statistikkprodusenter kan ha nytte av?	9	5	14
10.4	41.1	Har du kommentarer til spørsmål 41, kan du skrive dem her:	.	.	.

Kilde: SSB

Tabell B17 Relevans

Retningslinjer, rammeverk og lov	Spørsmål nummer	Spørsmål	Ja	Nei	Sum
11.1	42	Har dere regelmessig kontakt med brukere for å få innspill og tilbakemeldinger på statistikken?	12	2	14
11.1	42.1	Hva slags regelmessig kontakt har dere med brukerne av statistikken?	.	.	.
11.1	42.2	Har du kommentarer til spørsmål 42, kan du skrive dem her:	.	.	.

Kilde: SSB

Tabell B18 Nøyaktighet og pålitelighet

Retningslinjer, rammeverk og lov	Spørsmål nummer	Spørsmål	Ja	Nei	Sum
12.2	43	Er de viktigste kildene til feil i statistikken(e) identifisert?	14	0	14

Kilde: SSB

Tabell B19 Aktualitet

Retningslinjer, rammeverk og lov	Spørsmål nummer	Spørsmål og hjelpetekst	Ja	Nei	Ja, men det er rom for forbedringer	Sum
13.1.2	44	Har dere fastsatt mål på hvor lang tid det skal ta å produsere en statistikk? Vi tenker på tiden fra måleperiodens utløp til statistikken er publisert.	13	1	.	14
13.5	45	Tenk på perioden etter 1. januar 2018 og frem til i dag, har dere publisert statistikk basert på tall som er foreløpige?	9	5	.	14
13.5.2	45.1	Ble det gitt informasjon om kvaliteten på de foreløpige tallene?	3	0	5	8
13.5.2	45.2	Ble informasjonen publisert på hjemmesiden?	7	1	.	8

Kilde: SSB

Tabell B20 Sammenheng og sammenlignbarhet

Retningslinjer, rammeverk og lov	Spørsmål nummer	Spørsmål	Vet			Ikke relevant	Sum
			Ja	Nei	ikke		
14.2	46	Kan statistikken(e) sammenlignes over en rimelig tidsperiode?	14	0	.	.	14
14.2	47	Har dere hatt brudd i tidsserier?	9	5	.	.	14
14.2.3	47.1	Blir brudd i tidsserier forklart og beskrevet?	8	0	.	.	8
14.3	48	Er variablene i statistikken(e) sammenlignbare med tilsvarende variabler i andre norske statistikker?	10	1	.	3	14
14.5	49	Er det mulig å sammenligne statistikken(e) med tilsvarende statistikk(er) i andre land?	14	0	0	.	14

Kilde: SSB

Tabell B21 Tilgjengelighet og klarhet

Retningslinjer, rammeverk og lov	Spørsmål nummer	Spørsmål og hjelpetekst	Ja		Nei		Vet		Ja, men det er rom for forbedringer	Sum
			Ja	Nei	ikke	har rutiner				
15.1	50	Har dere skriftlige retningslinjer for publisering av statistikk? Retningslinjene kan være utviklet av dere selv, eller SSB.	9	0	.	5	.	.	14	
15.1.3	50.1	Er de offentlig tilgjengelige på hjemmesiden?	6	3	9	
	50.2	Har du kommentarer til spørsmål 50, kan du skrive dem her:								
15.1	51	Når dere publiserer statistikk, følger det med en forklarende tekst?	14	0	14	
15.1	51.1	Blir faguttrykk forklart i teksten?	14	0	14	
15.1	52	Bruker dere visuelle virkemidler som figurer, grafer og kart for å presentere statistikken?	10	1	.	.	.	3	14	
15.5	53	Har brukere lett tilgang til definisjoner, variabler og klassifikasjoner (metadata) som brukes i statistikken?	5	0	.	.	.	9	14	
15.2	54	Oppfyller hjemmesiden minimumskravene til universell utforming (nivå A og AA i WCAG 2.0)?	5	4	5	.	.	.	14	
		Kravene til universell utforming er beskrevet på hjemmesiden til Tilsynet for universell utforming av IKT (uutilsynet.no)	
15.2	55	Bruker dere formidlingsverktøy som støtter videreformidling, f.eks. nedlasting av tabell til Excel, eller lage egne datasett med API?	11	0	.	.	.	3	14	
15.1	56	Er tidligere statistikkpubliseringer (f.eks. tidligere årganger) tilgjengelige i et arkiv på hjemmesiden?	13	1	14	
15.3	57	Tilbyr dere spesialtilpassede (egne) analyser for oppdragsgivere?	8	6	14	
	57.1	Blir disse publisert på hjemmesiden?	3	5	8	
15.7 og 12.1	58	Dokumenterer dere kvaliteten på statistikkproduktene?	4	1	.	.	.	9	14	
15.7 og 12.1	58.1	Vurderes kvaliteten i henhold til prinsippene i "Retningslinjer for europeisk statistikk"?	12	1	13	
		Prinsippene for statistiske produkter er: • relevans • nøyaktighet og pålitelighet • aktualitet og punktlighet • sammenheng og sammenlignbarhet • tilgjengelighet og klarhet	
15.7.3	58.2	Er dokumentasjonen tilgjengelig på hjemmesiden?	8	5	13	
15.6	59	Dokumenterer dere metode(r) som benyttes i statistikkproduksjonen?	8	0	.	.	.	6	14	
15.6	59.1	Vurderes kvaliteten i henhold til prinsippene i "Retningslinjer for europeisk statistikk"?	11	3	14	
		Prinsippene for statistikkproduksjon er: • gode metoder • egnede statistiske prosedyrer • rimelige krav til oppgavegivere • kostnadseffektivitet	
15.6.2	59.2	Er dokumentasjonen tilgjengelig på hjemmesiden?	12	2	14	

Kilde: SSB